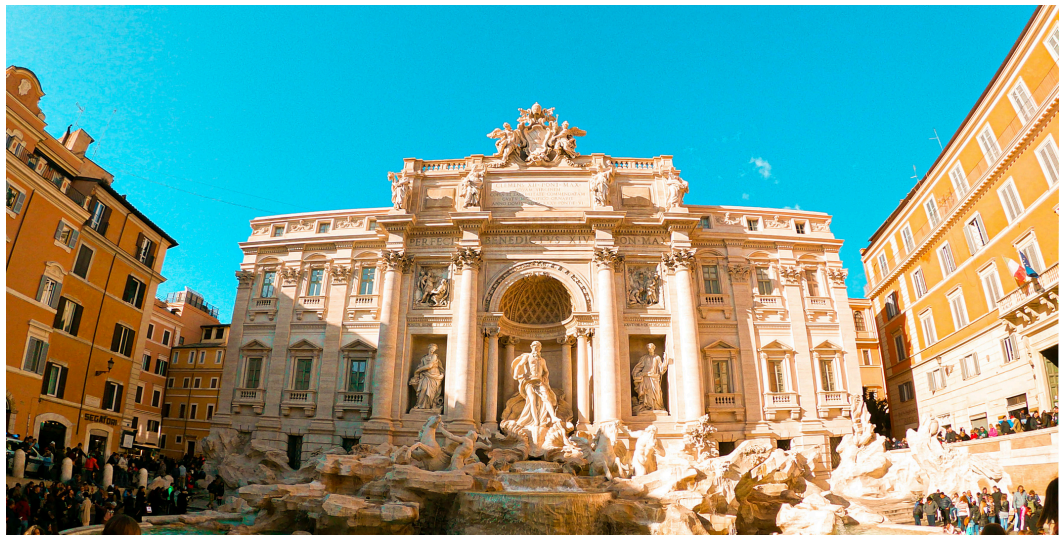

THM 1301

ทรัพยากร

การท่องเที่ยว

คำนำ

เอกสารประกอบการสอนรายวิชาทรัพยากรการท่องเที่ยว (TOURISM RESOURCES) รหัสวิชา TIH1301 ซึ่งแบ่งเนื้อหาสำหรับการสอนไว้ จำนวน ..... บท โดยผู้เขียนได้เรียบเรียงขึ้น เพื่อให้สอนนักศึกษาสาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและบริการ วิทยาลัยการจัดการ อุตสาหกรรมบริการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา เอกสารประกอบการสอนฉบับนี้มีเนื้อหาสาระโดยยึดตามคำอธิบายรายวิชา คือความหมาย ประเภท เอกลักษณ์ และคุณค่าของ ทรัพยากรการท่องเที่ยว ภูมิศาสตร์การท่องเที่ยว ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่สำคัญของไทยในแต่ละภูมิภาค ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่สำคัญของโลก บทบาทความสำคัญของทรัพยากรการท่องเที่ยวต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยว แนวโน้ม รูปแบบการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว การอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว (MEANING, IDENTITY, TYPES AND VALUE OF TOURISM RESOURCES, TOURISM GEOGRAPHY, CONSERVATION OF TOURISM RESOURCE IN THAILAND IN EACH REGION AND IN THE WORLD THE IMPORTANT ROLE OF TOURISM RESOURCES TO TOURISM INDUSTRY, TRENDS AND FORMS OF TOURISM RESOURCE MANAGEMENT CONSERVATION OF TOURISM RESOURCES) ทั้งนี้ผู้เขียนได้ศึกษาข้อมูลต่าง ๆ มาจากตำรา หนังสือ เอกสารประกอบการสอน งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรการท่องเที่ยวในเรื่องต่างๆ เช่น สถานที่ท่องเที่ยว กิจกรรมทางการท่องเที่ยว เป็นต้น รวมถึงได้ทำการสืบค้นข้อมูลผ่านระบบ INTERNET ทั้งหน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในด้านต่างๆ และทำยบทของแต่ละบทมีการสรุปท้ายบท คำถามท้ายบท เกี่ยวกับเนื้อหาในการเรียนเรื่องนั้นๆ ด้วย

ผู้เขียนหวังเป็นอย่างยิ่งว่าเอกสารประกอบการสอนฉบับนี้จะมีประโยชน์ต่อผู้เรียนและผู้สนใจในเรื่องต่างๆ ที่อยู่ในเอกสารประกอบการสอนฉบับนี้ สำหรับผู้ที่สนใจนำไปใช้สอนสามารถนำไปปรับปรุงประกอบแผนการสอน เนื้อหาสาระ รวมถึงเทคนิคการสอนตามความเหมาะสม ในการนี้ผู้เขียนจึงขอขอบคุณเจ้าของแหล่งข้อมูลที่ทำให้เอกสารประกอบการสอนฉบับนี้สำเร็จไปด้วยดี และขอขอบพระคุณผู้ที่ให้คำแนะนำและชี้แนะในการปรับปรุงเอกสารประกอบการสอนฉบับนี้

พูนทรัพย์ เศษศรี

23 พฤษภาคม 2568

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 1	
ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับทรัพยากรการท่องเที่ยว	1
1.1 ความหมายของทรัพยากรการท่องเที่ยว	2
1.2 ความสำคัญของทรัพยากรการท่องเที่ยว	4
1.3 ประเภทของทรัพยากรการท่องเที่ยว	6
1.4 องค์ประกอบสำคัญของทรัพยากรการท่องเที่ยว	12
1.5 ประโยชน์ของทรัพยากรต่อการจัดการการท่องเที่ยว	17
สรุปท้ายบท	19
คำถามท้ายบท	19
เอกสารอ้างอิง	20
บทที่ 2	
ภูมิศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของประเทศไทย	21
2.1 ความหมายของคำว่า “ภูมิศาสตร์”	21
2.2 ภูมิศาสตร์ภาคเหนือ	27
2.3 ภูมิศาสตร์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	32
2.4 ภูมิศาสตร์ภาคกลาง ภาคตะวันออก และภาคตะวันตก	37
2.5 ภูมิศาสตร์ภาคใต้	42
สรุปท้ายบท	46
คำถามท้ายบท	47
เอกสารอ้างอิง	48

บทที่ 1

ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับทรัพยากรทางการท่องเที่ยว

ความนำ

การท่องเที่ยวถือเป็นกิจกรรมหนึ่งที่มนุษย์ในปัจจุบันต้องการ ซึ่งเกิดจากปัจจัยส่วนตัวหลายอย่างที่มนุษย์แต่ละคนประสบพบเจอในการใช้ชีวิตประจำวัน ซึ่งทำให้การเดินทางท่องเที่ยวของแต่ละคนแตกต่างกันขึ้นอยู่กับพฤติกรรมการท่องเที่ยวของแต่ละบุคคล ทั้งนี้ตัวช่วยหรือที่เรียกกันว่าปัจจัยดึงดูดที่ทำให้นักท่องเที่ยวอยากที่จะไปเยี่ยมชม หรือเข้าไปท่องเที่ยวยังพื้นที่ หรือจังหวัดนั้นๆ หรือการเดินทางออกไปท่องเที่ยวยังต่างประเทศในประเทศทั่วโลกขึ้นอยู่กับทรัพยากรทางการท่องเที่ยวของพื้นที่นั้นๆ ที่เป็นตัวดึงดูด โดยทรัพยากรทางการท่องเที่ยวถือได้ว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการท่องเที่ยวที่ขาดไม่ได้ในการจัดการท่องเที่ยวรูปแบบต่างๆ รongลงมาจากองค์ประกอบที่เป็นนักท่องเที่ยว เพราะทรัพยากรทางการท่องเที่ยวมีความสวยงาม มีความสะดวกสบายในการเดินทางเข้าไปเยี่ยมชม มีลักษณะเฉพาะที่ไม่เหมือนกันกับที่อื่น หรือเป็นทรัพยากรท่องเที่ยวเดียวที่มีในโลกย่อมเป็นสิ่งดึงดูดให้นักท่องเที่ยวอยากที่จะมาท่องเที่ยวสักครั้งในชีวิต ซึ่งจะทำให้พื้นที่นั้นๆ หรือประเทศนั้นๆ สามารถสร้างรายได้จากการเข้ามาท่องเที่ยวยังทรัพยากรท่องเที่ยวเหล่านั้นๆ ได้ ส่งผลให้ระบบเศรษฐกิจของชุมชน พื้นที่ รวมถึงประเทศเกิดความรุ่งเรืองทำให้ประชาชนมีค่าครองชีพที่ดีมากขึ้นก่อนให้เกิดความสุขตามมา

ทั้งนี้หากจะกล่าวถึงทรัพยากรทางการท่องเที่ยวผู้เขียนขอกล่าวถึงทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว อันได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต แหล่งท่องเที่ยวที่ด้านกิจกรรมนันทนาการ ที่มีอยู่ในประเทศไทย และประเทศต่างๆ ทั่วโลก ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวในต่างประเทศผู้เขียนจะกล่าวถึงเฉพาะประเทศที่นักท่องเที่ยวชาวไทยนิยมเดินทางไปท่องเที่ยวเท่านั้น

ความหมายของทรัพยากรทางการท่องเที่ยว

คำว่า “ทรัพยากรทางการท่องเที่ยว” มีความหมายที่หลากหลายที่นักวิชาการด้านการท่องเที่ยวและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ให้คำจำกัดความไว้ ดังต่อไปนี้

สำนักงานราชบัณฑิตยสภา (2555, ออนไลน์) ได้ให้คำจำกัดความของคำว่า ทรัพยากรทางการท่องเที่ยว หมายถึง สิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยวที่มีอยู่ในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง ตั้งแต่ในระดับท้องถิ่น จนถึงระดับภูมิภาค และระดับโลก อาจเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ หรือเป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นก็ได้ โดยสิ่งเหล่านั้นจะต้องมีความงามแปลกตา มีความสำคัญหรือมีคุณค่า รวมทั้งวิธีการดำเนินชีวิตอันดีงามที่สะท้อนให้เห็นถึงอารยธรรมอันทรงคุณค่า และมีลักษณะเด่นเป็นเอกลักษณ์ถือเป็นทรัพยากรการท่องเที่ยว ทั้งนี้ประเทศไทยเป็นประเทศที่ได้เปรียบเชิงภูมิศาสตร์ ทำเลที่ตั้ง ลักษณะภูมิประเทศ ตลอดจนทรัพยากรธรรมชาติที่เอื้ออำนวยต่อการท่องเที่ยว ซึ่งทรัพยากรการท่องเที่ยวอาจแบ่งได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ ตามการเกิดขึ้นของแหล่งท่องเที่ยว ดังนี้ คือ 1. ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ ได้แก่ ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ มีความสวยงามแปลกตาตามสภาพทางภูมิศาสตร์และธรณีวิทยา เช่น การกระทำของกระแสน้ำและคลื่นบริเวณชายฝั่ง รวมทั้งพื้นที่ที่มนุษย์เข้าไปปรุงแต่งธรรมชาติจนเกิดความสวยงามร่มรื่น ทรัพยากรธรรมชาติประเภทนี้ได้แก่ ภูเขา ถ้ำ อุทยานแห่งชาติ 2. ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทวัฒนธรรม ได้แก่ ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มนุษย์แต่ละกลุ่มหรือชุมชนได้สร้างขึ้น ประดิษฐ์คิดค้น และยึดถือปฏิบัติกันเป็นระยะเวลายาวนาน ทรัพยากรประเภทนี้แบ่งออกเป็น ประเภทประวัติศาสตร์ โบราณสถาน ศาสนสถาน และประเภทศิลปะ ขนบธรรมเนียม ประเพณี และกิจกรรมต่าง ๆ

มนัส สุวรรณ (ศ.ดร.) และคณะ (2541, น. 11) ได้ให้คำจำกัดความของคำว่า ทรัพยากรทางการท่องเที่ยว หมายถึง พื้นที่ สิ่งของ กิจกรรม หรือมิติอื่นใดที่สามารถให้คุณค่าเชิงการท่องเที่ยว ซึ่งทรัพยากรการท่องเที่ยวนั้นสามารถปรากฏได้ทั้งในลักษณะของรูปธรรมคือสามารถสัมผัสและจับต้องได้ เช่น สิ่งก่อสร้าง ของที่ระลึก ถ้ำ น้ำตก เป็นต้น และทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีลักษณะเป็นนามธรรมที่ไม่สามารถจับต้องได้ แต่สามารถสัมผัสได้ด้วยวิธีอื่น ๆ เช่น ภาษา การละเล่นและการแสดงพื้นบ้าน ภูมิปัญญาของท้องถิ่น เป็นต้น

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2549, น. 2) ได้ให้คำจำกัดความของคำว่า ทรัพยากรทางการท่องเที่ยว หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ หรือสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นทั้งที่อยู่ในลักษณะที่เป็นรูปธรรมสามารถสัมผัสได้ และอยู่ในรูปนามธรรมที่ไม่สามารถสัมผัสได้ ซึ่งถูกนำมาใช้เป็นสินค้าทางการท่องเที่ยวเพื่อดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาเยี่ยมชม ทั้งนี้หมายรวมถึงสิ่งของ หรือ

กิจกรรม และมิติอื่นๆ ที่ถูกสร้างขึ้นเพื่อกิจกรรมนั้นๆ แต่สามารถนำมาใช้เป็นสินค้าเชิงการท่องเที่ยวได้ เช่น วัด สวนสัตว์ ศูนย์การค้า สวนสาธารณะ สนามกีฬา เป็นต้น

อุดม เชยกิจวงศ์ และคณะ (2548, น. 32-45) ได้ให้คำจำกัดความของคำว่า ทรัพยากรทางการท่องเที่ยว หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ และสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น รวมถึงหลักฐานทางโบราณคดี หรือร่องรอยของสิ่งมีชีวิตในยุคต่างๆ ที่ถูกนำมาใช้เป็นสิ่งดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเข้าเยี่ยมชมเพื่อวัตถุประสงค์ต่าง ๆ อันนำมาซึ่งความพึงพอใจและความสุขในรูปแบบต่างๆ เช่น การพักผ่อนหย่อนใจ การศึกษาเรียนรู้เพื่อเพิ่มประสบการณ์ให้กับชีวิต เป็นต้น

ราณี อิลิชัยกุล (2546) ได้ให้คำจำกัดความของคำว่า ทรัพยากรทางการท่องเที่ยว หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวกิจกรรมและวัฒนธรรมประเพณีที่สะท้อนให้เห็นถึงอารยธรรมท้องถิ่นที่มีลักษณะเด่น และสามารถดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวให้มาเยือน

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2548) ได้ให้คำจำกัดความของคำว่า ทรัพยากรทางการท่องเที่ยว หมายถึง สถานที่ท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ หรือสถานที่ท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อใช้ในวัตถุประสงค์อื่นๆ แต่สามารถเป็นที่ท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวได้ ทั้งนี้รวมถึงกิจกรรม วัฒนธรรมที่สะท้อนอารยธรรมของท้องถิ่นที่มีลักษณะเฉพาะโดดเด่น สามารถดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเข้าเยี่ยมชม โดยทรัพยากรท่องเที่ยวอาจปรากฏในรูปลักษณะเป็นรูปธรรม หรือนามธรรมก็ได้ ได้แก่ ภูเขา ป่าไม้ น้ำตก ทะเล ภาษา การละเล่น การแต่งกาย ภูมิปัญญาท้องถิ่น ความสวยงามของธรรมชาติ เป็นต้น

จากคำจำกัดความที่นักวิชาการหลายท่านได้กล่าวไว้นั้น ผู้เขียนสรุปได้ว่า ทรัพยากรทางการท่องเที่ยว หมายถึง “แหล่งท่องเที่ยว หรือ สถานที่ท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ หรือที่มนุษย์สร้างขึ้นจะด้วยวัตถุประสงค์เพื่อการท่องเที่ยวหรือวัตถุประสงค์อื่นใด แต่สามารถนำมาทำเป็นสินค้าทางการท่องเที่ยวเพื่อให้นักท่องเที่ยวเกิดความอยากที่จะเข้าไปท่องเที่ยวเพื่อสัมผัสหรือเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ ซึ่งทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความพึงพอใจทั้งด้านบวกและด้านลบ โดยทรัพยากรทางการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ได้แก่ น้ำตก ทะเล ภูเขา ถ้ำ หินงอกหินย้อย น้ำพุร้อน เป็นต้น และทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น ได้แก่ สวนสนุก วัด โบสถ์ พิพิธภัณฑสถาน ห้างสรรพสินค้า หอนาฬิกา พระราชวังต่างๆ เป็นต้น”

ความสำคัญของการท่องเที่ยว

ปัจจุบันการท่องเที่ยวถือเป็นสิ่งสำคัญสำหรับหลายๆ ประเทศทั่วโลก เนื่องจากการท่องเที่ยวนำมาด้วยเงินตราต่างๆ ประเทศที่สามารถนำเงินนั้นมาพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ของประเทศนั้นๆ ให้เกิดความเจริญรุ่งเรือง ทั้งนี้เพื่อให้การท่องเที่ยวของประเทศเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในจำนวนมากๆ ประเทศต่างๆ จึงจำเป็นต้องมีการนำเสนอทรัพยากรทางการท่องเที่ยวของประเทศตนเองเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้รับรู้ และเพิ่มความต้องการของนักท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวออกเดินทางมายังประเทศตนเอง ดังนั้นทรัพยากรทางการท่องเที่ยวจึงถือได้ว่ามีบทบาทสำคัญต่อการท่องเที่ยวของประเทศนั้นๆ ดังต่อไปนี้

1. ความสำคัญของการท่องเที่ยวในฐานะเป็นสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยว เนื่องจากทรัพยากรการท่องเที่ยวมีความหลากหลายมีทรัพยากรทั้งที่เป็นธรรมชาติ เช่น ทะเล น้ำตก ถ้ำ เขา ป่าไม้ และสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น สถาปัตยกรรม โบราณสถาน โบราณวัตถุ หรือกิจกรรมด้านการท่องเที่ยว อาทิ กิจกรรมล่องแก่ง ปีนหน้าผา เป็นต้น ซึ่งทรัพยากรเหล่านี้ก่อให้เกิดคุณค่าทางจิตใจ ที่จะทำให้นักท่องเที่ยวพิจารณาและตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยวเหล่านั้นๆ

2. ความสำคัญของการท่องเที่ยวในฐานะเป็นที่มาของรายได้ในประเทศ เพราะเมื่อนักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวยังสถานที่ท่องเที่ยวเหล่านั้นๆ นักท่องเที่ยวจะต้องมีการใช้จ่ายเงินตราเพื่อใช้บริการต่างๆ ทำให้เกิดการสร้างงาน สร้างอาชีพให้กับประชาชนในท้องถิ่น เช่น การผลิตสินค้าที่ระลึกสำหรับจำหน่ายแก่นักท่องเที่ยว การจัดบริการที่พักในลักษณะของโฮมสเตย์ให้นักท่องเที่ยว การจัดบริการอาหารในลักษณะของการอาหารท้องถิ่นสำหรับนักท่องเที่ยว เป็นต้น ทำให้เกิดรายได้ในธุรกิจที่เกี่ยวข้องก่อให้เกิดการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการในรูปแบบต่างๆ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว จึงทำให้สามารถกระจายรายได้สู่ธุรกิจต่างๆ ที่เกี่ยวข้องได้ และชุมชนท้องถิ่นต่างๆ อีกทั้งยังเป็นแหล่งที่มาของรายได้ภาครัฐ โดยรัฐบาลสามารถเรียกเก็บภาษีอากรจากการค้าและภาษี เงินได้จากผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องเนื่องกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ซึ่งรัฐสามารถนำรายได้นั้นมาพัฒนาประเทศและช่วยชดเชยภาวะการขาดดุลการค้าระหว่างประเทศได้

3. ความสำคัญของทรัพยากรการท่องเที่ยวในฐานะช่วยเพิ่มคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ที่มีการจัดการท่องเที่ยวขึ้น ดังนี้

3.1 ประชาชนที่อาศัยอยู่ในบริเวณที่มีทรัพยากรการท่องเที่ยวอุดมสมบูรณ์จะมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นเนื่องจากประชาชนสามารถใช้สถานที่ท่องเที่ยวนั้นในการพักผ่อนหย่อนใจทำให้มีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรงและมีสุขภาพจิตใจที่ดีสมบูรณ์แข็งแรง และยังช่วยให้ประชาชนมีค่าครองชีพที่ดีขึ้นจากการท่องเที่ยวโดยการซื้อ-ขายสินค้าอุปโภคและบริโภคต่างๆของประชาชนในพื้นที่นั้นๆ

3.2 ทรัพยากรการท่องเที่ยวจะช่วยเปิดโลกทัศน์ให้กับประชาชน เพราะประชาชนในพื้นที่เดินทางท่องเที่ยวในสถานที่ต่างๆทำให้มีโอกาสได้เรียนรู้และสัมผัสความจริงก่อให้เกิดประสบการณ์ตรงส่งผลให้เกิดทัศนคติที่กว้างไกล ทำให้เกิดความประทับใจและช่วยสร้างเสริมให้เกิดความรักและหวงแหนในทรัพยากรการท่องเที่ยวเหล่านั้น

4. ความสำคัญของทรัพยากรการท่องเที่ยวในฐานะที่เป็นสิ่งสร้างความภาคภูมิใจให้กับประชาชนในพื้นที่ เพราะทรัพยากรการท่องเที่ยวมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักและยอมรับของคนทั่วโลก ทำให้ประชาชนในพื้นที่เกิดความภาคภูมิใจและเกิดความหวงแหนและเกิดความรักในแหล่งท่องเที่ยว นั้นๆ เช่น วัดพระศรีรัตนศาสดาราม (วัดพระแก้ว) เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวต่างชาติจะต้องมาถ้าหากเกิดทางมาท่องเที่ยวประเทศไทย ทำให้คนไทยทุกคนเกิดความภาคภูมิใจที่มีแหล่งเที่ยวที่นักท่องเที่ยวรู้จักกันทั่วโลก

5. ความสำคัญของทรัพยากรการท่องเที่ยวในฐานะเป็นตัวสะท้อนให้เห็นถึงคุณค่าของภูมิปัญญาบรรพบุรุษ เนื่องจากทรัพยากรการท่องเที่ยวแสดงให้เห็นถึงความเป็นเอกลักษณ์ของชาติ ซึ่งมักจะแสดงออกมาในรูปแบบของศิลปวัฒนธรรม เช่น เทศกาลงานประเพณีต่างๆ ของไทย อาทิ งานประเพณีสงกรานต์ งานประเพณีลอยกระทง งานประเพณีแห่เทียนพรรษา เป็นต้น ซึ่งงานประเพณีเหล่านี้จะแสดงให้เห็นถึงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษที่ถ่ายทอดสืบต่อกันมารุ่นต่อรุ่น และเป็นที่มาของการท่องเที่ยวในปัจจุบัน

6. ความสำคัญของทรัพยากรการท่องเที่ยวในฐานะที่เป็นตัวก่อให้เกิดการอนุรักษ์และพัฒนาพื้นที่ต่างๆ ดังนี้

6.1 ทรัพยากรการท่องเที่ยวเป็นสิ่งดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางทำให้หน่วยงานของภาครัฐต้องเข้ามาปรับปรุงดูแล และอำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยว ทำแหล่งท่องเที่ยว นั้นเกิดการพัฒนาและอนุรักษ์มากขึ้น

6.2 ทรัพยากรการท่องเที่ยวเป็นสิ่งที่ทำให้นักท่องเที่ยวรวมถึงชุมชนเห็นถึงความสำคัญของทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่มีอยู่และช่วยกันพัฒนาให้ดีขึ้น

6.3 ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวเป็นตัวสะท้อนให้เห็นถึงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษ ขนบธรรมเนียมประเพณี เอกลักษณ์เฉพาะของแต่ละท้องถิ่น ซึ่งจะเป็นตัวช่วยให้ประชาชนเกิดความภาคภูมิใจกับสิ่งที่มีอยู่ในพื้นที่ หรือชุมชนของตนเอง เมื่อมีผู้มาเยี่ยมชมและได้รับการยกย่องหรือชื่นชม

ประเภทของทรัพยากรทางการท่องเที่ยว

ประเทศไทยมีทรัพยากรท่องเที่ยวเป็นจำนวนมากและมีความหลากหลาย สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภทใหญ่ ดังนี้คือ

1. ประเภทของทรัพยากรการท่องเที่ยวที่แบ่งตามการกำเนิดของทรัพยากรการท่องเที่ยว แบ่งได้เป็น 2 ประเภทย่อยๆ ดังนี้

1.1 ทรัพยากรการท่องเที่ยวในส่วนที่เป็นธรรมชาติ แบ่งออกเป็น 6 ประเภทย่อย ได้แก่

1.1.1. อุทยานแห่งชาติ เป็นพื้นที่ที่ได้รับการประกาศให้เป็นแหล่งสงวนแห่งชาติ และคุ้มครองสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติ ซึ่งในประเทศไทยมีอุทยานแห่งชาติทั้งหมด 81 แห่ง โดยแบ่งเป็นอุทยานแห่งชาติทางบก 67 แห่ง และอุทยานแห่งชาติทางทะเล 14 แห่ง

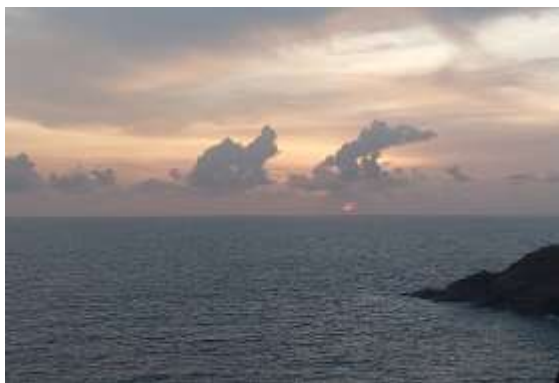
1.1.2 วนอุทยาน เป็นพื้นที่นันทนาการที่มีขนาดเล็กแล้วมีความโดดเด่นน้อยกว่าอุทยานแห่งชาติ ในประเทศไทยมีวนอุทยานที่กระจายอยู่ทั่วประเทศ 109 แห่ง เช่นวนอุทยานเขาแหลมสิงห์ที่ตั้ง: จังหวัดจันทบุรี วนอุทยานเขากระโดง ที่ตั้ง: จังหวัดบุรีรัมย์ วนอุทยานเขาตาม่องล่าย ที่ตั้ง: จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

1.1.3. เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ตามพระราชบัญญัติ คือ พื้นที่ที่ถูกกำหนดให้สงวนและรักษาไว้ให้ปลอดภัยจากกิจกรรมต่างๆของมนุษย์ที่อาจรบกวนพิภพที่อยู่อาศัยและการดำรงชีวิตของสัตว์ป่า

1.1.4 เขตห้ามล่าสัตว์ป่า เป็นพื้นที่ที่รัฐบาลประกาศขึ้นเพื่อคุ้มครองสัตว์ป่าบางชนิดที่กำหนด แต่ไม่หวงห้ามการใช้ชีวิตที่พื้นกิจกรรมอื่นๆ

1.1.5 สวนพฤกษศาสตร์ เป็นสถานที่ที่มีการจัดรวบรวมพันธุ์ไม้ชนิดต่างๆ ที่มีคุณค่ามาปลูกไว้เป็นลำดับตามหมวดหมู่และตระกูล

1.1.6 สวนรุกขชาติ เป็นพื้นที่ธรรมชาติ แต่มีขนาดเล็กกว่าสวนพฤกษศาสตร์ ซึ่งสร้างขึ้นเพื่อรวบรวมพันธุ์ไม้ ต่างๆ โดยเฉพาะไม้ยืนต้นที่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจและไม้ดอกที่มีอยู่ในท้องถิ่น

ภาพ 1 แสดงแหล่งท่องเที่ยวที่ธรรมชาติสร้างขึ้น
ที่มา: โดยผู้เขียน

1.2 ทรัพยากรท่องเที่ยวส่วนที่มนุษย์สร้างขึ้น

ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งในโลกที่อุดมไปด้วยทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นรวมถึงร่องรอยและหลักฐานทางโบราณในยุคนก่อนประวัติศาสตร์และยุคประวัติศาสตร์ อาทิเช่น โบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี รวมไปถึงแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อสร้างความบันเทิง เช่น กิจกรรมปีนผาจำลอง สวนสนุก เป็นต้น

ภาพ 2 แสดงแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น (ประเภทประวัติศาสตร์)

ที่มา: โดยผู้เขียน

ภาพ 3 แสดงแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น (ประเภทวัฒนธรรม)

ที่มา: <https://www.google.com/search?q>

2. ประเภททรัพยากรการท่องเที่ยวที่แบ่งตามความสนใจหรือความต้องการของนักท่องเที่ยว สามารถแบ่งได้เป็น 4 ประเภท ดังนี้

2.1 ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ ซึ่งก็หมายถึงทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติที่มีลักษณะงดงามดึงดูดนักท่องเที่ยวให้สนใจและอยากเที่ยว ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติย่อมเป็นข้อได้เปรียบ เพราะไม่ต้องสูญเสียต้นทุนในการผลิต เพียงแต่ต้องให้ความสำคัญในการดูแลรักษาและการใช้ประโยชน์ เพื่อให้เกิดความยั่งยืนต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวและเพื่อมิให้ทรัพยากรธรรมชาติเหล่านี้ถูกทำลายจากกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้น แหล่งท่องเที่ยวประเภทนี้ ได้แก่ ชาติหาด ถ้ำ ภูเขา แหล่งน้ำ ป่าไม้ ตลอดจนจวนพรรณไม้และสัตว์ป่า เป็นต้น

2.2 ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อจุดประสงค์อื่น หมายถึง สถานที่ที่สร้างขึ้นเพื่อจุดประสงค์ที่แตกต่างกันออกไป แต่นักท่องเที่ยวสนใจจะไปเที่ยวชม แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

1) ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ โบราณสถานและศาสนา หมายถึง สถานที่ที่สร้างขึ้นในอดีตตามประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับศาสนา สงคราม พระมหากษัตริย์ ชนชั้นปกครอง และบุคคลสำคัญในอดีต เช่น โบราณสถาน โบราณวัตถุ วัด โบสถ์ พระราชวัง อนุสาวรีย์ อนุสรณ์สถาน บ้านของบุคคลสำคัญ

2) ทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงอุตสาหกรรม เกษตรกรรม และพาณิชยกรรม หมายถึง สถานที่ที่สร้างขึ้นเพื่อจุดประสงค์ในการผลิตสินค้าหรืออุตสาหกรรมที่นักท่องเที่ยวสนใจไปเที่ยวชม เช่น โรงโม่ โรงเบียร์ เหมืองแร่ หรือสถานที่ที่สร้างขึ้นเพื่อจุดประสงค์เชิงเกษตรกรรมที่ดึงดูดนักท่องเที่ยว เช่น อ่างเก็บน้ำ เขื่อน สวนเกษตร สวนผลไม้ ตลอดจนอาคารหรือสถานที่เชิงพาณิชยกรรม เช่น ธนาคารแห่งประเทศไทยในบริเวณวังบางขุนพรหม ธนาคารไทยพาณิชย์ สาขาตลาดน้อย ที่เคยเป็นสำนักงานแห่งแรก เป็นต้น

2.3 ทรัพยากรการท่องเที่ยวศิลปวัฒนธรรม เทศกาลและประเพณี หมายถึง ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรม งานประเพณี ตลอดจนรูปแบบการดำเนินชีวิต เช่น วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวกระเหรี่ยง จังหวัดแม่ฮ่องสอน งานประเพณีสงกรานต์ จังหวัดเชียงใหม่ งานประเพณีแห่เทียนพรรษา จังหวัดอุบลราชธานี พิธีกรรมทางศาสนา และการแข่งขันกีฬา เป็นต้น

2.4 ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อจุดประสงค์เฉพาะการท่องเที่ยว หมายถึง ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่ถูกสร้างขึ้นหรือถูกจัดการดำเนินการ โดยเจ้าของหรือผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบเพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว โดยปรับปรุง ดัดแปลงหรือสร้างแนวคิด และกิจกรรมขึ้นใหม่ เพื่อให้สถานที่นั้นมีความหลากหลายในการเที่ยวชมหรือทำกิจกรรม ซึ่งสามารถดึงดูดผู้ที่สนใจเดินทางมาท่องเที่ยวและเกิดความประทับใจมากที่สุด เช่น ศูนย์อนุรักษ์ช้างไทย จังหวัดลำปาง ศูนย์ชีววิทยาทางทะเล มหาวิทยาลัยบูรพา จังหวัดชลบุรี ฟาร์มจระเข้สมุทรปราการ สถานีเกษตรหลวงอ่างขาง พิพิธภัณฑ์วังสวนผักกาด เมืองโบราณ จังหวัดสมุทรปราการ สยามนิรมิต การแสดงของอัลดา

3. ประเภทของทรัพยากรการท่องเที่ยวที่แบ่งตามการลักษณะการนำเที่ยวของมัคคุเทศก์ สามารถแบ่งได้เป็น 3 ประเภท ดังนี้

3.1 ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ เช่น หาดทราย ชายทะเล เกาะแก่ง ป่า เขา น้ำตก ถ้ำ น้ำพุร้อน ทะเลสาบ หิมะ รวมถึงสิ่งทีถือกำเนิดขึ้นร่วมกาลสมัยกับประวัติศาสตร์ธรรมชาติ เช่น ซากดึกดำบรรพ์ เป็นต้น

3.2 ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ อันได้แก่ โบราณวัตถุสถาน และศาสนา รวมถึงพิพิธภัณฑ์สถาน เป็นต้น

3.3 ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และกิจกรรม เช่น งานเทศกาล ประเพณี ศิลปะการแสดง ศิลปหัตถกรรม หอศิลป์ วิถีชีวิต ตลอดจนกิจกรรมการท่องเที่ยวอื่น ๆ ที่สร้างสรรค์ขึ้นใหม่ เป็นต้น

องค์ประกอบสำคัญของทรัพยากรทางการท่องเที่ยว

ปัจจุบันการจัดการท่องเที่ยวในรูปแบบต่างๆ ของแต่ละพื้นที่ให้ความสำคัญกับองค์ประกอบของทรัพยากรทางการท่องเที่ยว เนื่องจากในแต่ละพื้นที่ที่มีความโดดเด่นของแหล่งท่องเที่ยวที่แตกต่างกัน ทำให้องค์ประกอบของทรัพยากรมีผลต่อความอยากของนักท่องเที่ยวในการเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวหรือการเยี่ยมชม โดยองค์ประกอบที่สำคัญของทรัพยากรทางการท่องเที่ยวมีดังต่อไปนี้

1. มีความดึงดูดใจ (Attraction) ทรัพยากรการท่องเที่ยวควรมีความดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวได้ เพราะสิ่งดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแหล่งท่องเที่ยวย่อมแตกต่างกันไปตามลักษณะภูมิประเทศของพื้นที่นั้นๆ ดังนั้นทรัพยากรท่องเที่ยวจะมีความงามแตกต่างกันออกไป เช่น แหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติของแต่ละจังหวัดในประเทศไทยจะมีความสวยงามแตกต่างกัน เช่น หาดทราย ชายทะเล แนวปะการังที่มีความสวยงาม ความอุดมสมบูรณ์ของพรรณไม้ นานาชนิด หินงอกหินย้อยภายในถ้ำ น้ำตกหินปูนที่มีน้ำไหลลดหลั่นเป็นเชิงชั้น หิมะ หรือแม้กระทั่งทรัพยากรที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น วัดวาอาราม พระพุทธรูปที่มีความโดดเด่นทางสถาปัตยกรรม พระราชวังโบราณ สวนสนุก เป็นต้น ซึ่งจะมีความงามที่แตกต่างกัน หรือลักษณะของเหตุการณ์สำคัญ เช่น เทศกาลประเพณีแต่ละท้องถิ่นที่แปลกตาหาชมได้ยากแตกต่างกันของแต่ละพื้นที่ เป็นต้น

2. ความสามารถในการเข้าถึง (Accessibility) สิ่งสำคัญที่จะช่วยทำให้นักท่องเที่ยวเข้าไปเยี่ยมชมสถานที่ท่องเที่ยวในแต่ละแห่งนั้นคือต้องมีระบบการคมนาคมขนส่งที่ดี ต้องสะดวก รวดเร็วและปลอดภัย หากแหล่งท่องเที่ยวมีความสะดวกในการเดินทางเข้าถึงก็จะเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งที่สามารถดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวได้ การที่นักท่องเที่ยวเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้สะดวกก็จะมีส่วนช่วยกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวเดินทางไปเยี่ยมชมเยือนแหล่งท่องเที่ยวมากขึ้น หน่วยงานของรัฐหรือหน่วยงานท้องถิ่นในพื้นที่ที่รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยวจำเป็นต้องดำเนินการจัดสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐาน เช่น ถนน ที่จอดรถ ท่าเรือ เป็นต้น เพื่ออำนวยความสะดวกแก่การเข้าถึงของนักท่องเที่ยว

3. ความพร้อมของอุปทานการท่องเที่ยว (Infrastructure) สถานที่ท่องเที่ยวนอกจากมีองค์ประกอบในด้านความดึงดูดใจของทรัพยากรการท่องเที่ยวแล้ว ควรต้องมีความพร้อมในปัจจัยของสาธารณูปโภคพื้นฐานต่างๆ เช่น น้ำประปา ไฟฟ้า โทรศัพท์ รวมถึงความพร้อมของการบริการท่องเที่ยวในมิติต่างๆ เช่น ที่พักแรม ร้านอาหาร บริการนำเที่ยว การขนส่ง บ่ายบอกทาง บริการข้อมูลข่าวสารและสินค้าที่ระลึก รวมทั้งสิ่งที่จะต้องให้ความสำคัญอีกประการหนึ่งคือระบบการรักษาความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวที่เข้ามาเยือนพื้นที่ โดยปกติแล้วสิ่งอำนวยความสะดวก

เหล่านี้ หน่วยงานภาครัฐจะเป็นผู้จัดหาและพัฒนาในลักษณะของการบริการประชาชนในรูปแบบของโครงสร้างพื้นฐาน อย่างไรก็ตาม การพัฒนาควรให้สอดคล้องกับลักษณะและความจำเป็นของแหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งความต้องการของนักท่องเที่ยวด้วย

4. กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว (Legislation) กฎหมายและระเบียบที่กำหนดเพื่อควบคุมดูแลให้เกิดความเรียบร้อยและปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว โดยหน่วยงานของรัฐที่กำหนดขึ้นดูแลแหล่งท่องเที่ยวและชุมชนในพื้นที่ที่จะต้องนำไปปฏิบัติและควบคุมอย่างจริงจังไม่ละเลย ได้แก่ พระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. 2484 พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507 พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2557 เป็นต้น นอกจากนี้จะเป็นการช่วยให้การจัดการแหล่งท่องเที่ยวมีประสิทธิภาพแล้วยังเป็นการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับแหล่งท่องเที่ยวนั้นๆ อีกทางหนึ่งด้วย

5. มีคุณค่าด้านสุนทรียภาพ หมายความว่า มีคุณค่าด้านความงาม ความวิจิตรของทรัพยากรธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมที่มีผลต่อจิตใจของนักท่องเที่ยว ที่ทำให้เกิดความประทับใจอยากที่จะกลับมาท่องเที่ยวใหม่อีกครั้ง

6. มีความหายากในระดับโลก ภูมิภาค ประเทศ และท้องถิ่น ซึ่งทรัพยากรการท่องเที่ยวซึ่งต้องมีลักษณะที่อาจจะหายาก มีจำนวนน้อยที่หาชมได้ในประเทศ หรือมีเพียงหนึ่งเดียวของโลกไม่ซ้ำกับที่ใด เช่น ทะเลแหวก จ. กระบี่ อุโมงค์แห่งความรัก (Tunnel of Love) ประเทศยูเครน Glass Beach แคลิฟอร์เนีย สหรัฐอเมริกา เป็นต้น

7. มีขนาดพื้นที่ของทรัพยากรการท่องเที่ยวที่สามารถรองรับจำนวนนักท่องเที่ยวอย่างเพียงพอและเหมาะสม มีขนาดพื้นที่ตั้งแต่ขนาดเล็กไปจนถึงขนาดใหญ่และมีลักษณะของทรัพยากรที่สามารถพัฒนาแบบกลุ่มการท่องเที่ยวที่มีคุณค่าหรือความน่าสนใจแบบเดียวกัน

8. สามารถนำทรัพยากรท่องเที่ยวนั้นสร้างให้เกิดมูลค่าเพิ่มได้ นั่นก็คือสามารถนำทรัพยากรการท่องเที่ยวมาเป็นวัตถุดิบในการพัฒนาเพิ่มคุณค่าโดยวิธีการต่างๆ อย่างเหมาะสมและไม่ทำลายทรัพยากรการท่องเที่ยวนั้นๆ เช่น การนำผักที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติมาปรุงเป็นอาหารให้นักท่องเที่ยวได้รับประทาน หรือไม้กินเป็นของที่ระลึกที่ทำมาจากวัสดุที่เป็นเอกลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวนั้นๆ เป็นต้น

9. ลักษณะการเป็นของแท้และดั้งเดิมของทรัพยากรการท่องเที่ยว ซึ่งทรัพยากรท่องเที่ยวจะต้องมีความเป็นของแท้และดั้งเดิมซึ่งจะเป็นทรัพยากรท่องเที่ยวที่ไม่มีการดัดแปลงหรือปรับเปลี่ยน เช่น วัฒนธรรมของชนเผ่าต่างๆ ในภาคเหนือของประเทศไทย ประเพณีของแต่ละจังหวัดในประเทศไทย เป็นต้น

10. ความมีลักษณะเฉพาะไม่เหมือนกับที่อื่น ซึ่งทรัพยากรท่องเที่ยวจะมีลักษณะที่ไม่เหมือนกันแต่ละที่เนื่องจากลักษณะของภูมิประเทศ สภาพอากาศ วัฒนธรรมที่ถูกถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น ทำให้แหล่งท่องเที่ยวในแต่ละที่มีความแตกต่างกันมีลักษณะเฉพาะของแหล่งท่องเที่ยวต่างกัน ซึ่งจะทำให้นักท่องเที่ยวมีความต้องการไปท่องเที่ยวมากขึ้น

นอกจากนี้นักวิชาการด้านการท่องเที่ยวได้กล่าวถึงทฤษฎีด้านองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวที่จะทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความต้องการที่จะเข้าไปท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวนั้นๆ

เทิดชาย ชวขบารุง (2551) กล่าวไว้ว่า องค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวที่ควรมีเพื่อให้แหล่งท่องเที่ยวนั้นสามารถดำเนินการท่องเที่ยวได้ มีองค์ประกอบ 5 ประการหรือ 5A's ดังต่อไปนี้

1. Accessibility (การเข้าถึง) คือ การมีความสามารถในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวหรือทรัพยากรทางการท่องเที่ยวนั้น อันได้แก่ ความสามารถในการคมนาคมไปยังสถานที่หรือแหล่งท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี เช่น มีถนนคอนกรีตและถนนลาดยางที่อยู่ในสภาพดี สามารถเดินทางเข้าถึงได้ง่าย มีสะดวกสบาย รวมไปถึงการเดินทางได้หลากหลายวิธี

2. Activity (กิจกรรม) คือ ภายในแหล่งท่องเที่ยวต้องมีกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวสามารถเข้าไปมีส่วนร่วม หรือเป็นส่วนหนึ่งของการท่องเที่ยวอย่างสมบูรณ์ เช่น การเดินป่า การปั่นจักรยาน การศึกษาธรรมชาติ การพายเรือ การถ่ายรูป การล่องแก่ง การดำน้ำ เป็นต้น

3. Amenity (สิ่งอำนวยความสะดวก) คือ ภายในแหล่งท่องเที่ยวจะต้องมีสิ่งอำนวยความสะดวกเตรียมไว้สำหรับนักท่องเที่ยวอย่างเพียงพอ และอยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน สะอาด มีความปลอดภัย เช่น ด้านสาธารณูปโภค ได้แก่ น้ำประปา ไฟฟ้า ถนน โทรศัพท์ สถานีตำรวจ โรงพยาบาล เป็นต้น นอกจากนี้ยังรวมถึง ที่พักค้างแรม ร้านอาหาร ร้านขายของฝากของที่ระลึก และจุดให้บริการข้อมูลนักท่องเที่ยว เป็นต้น

4. Attraction (สิ่งดึงดูดใจ) คือ สิ่งต่างๆ ที่มีอยู่ในแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยวนั้นๆ เช่น ความงามของสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ หรือสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น ความแปลกใหม่ของแหล่งท่องเที่ยว เป็นต้น ทั้งนี้รวมถึงประเภทของแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ สถานที่ท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ สถานที่ท่องเที่ยวที่มีมนุษย์สร้างขึ้น สถานที่ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม และสถานที่ท่องเที่ยวเชิงชุมชนสัมพันธ์ เป็นต้น

5. Accommodation (ที่พัก) คือ ที่พักสำหรับการค้างแรม เช่น โรงแรม รีสอร์ท อพาร์ทเมนท์ บังกะโล การกางเต็นท์ เป็นต้น ซึ่งในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวหรือพื้นที่ใกล้เคียงแหล่งท่องเที่ยวควรจะต้องมีที่พักไว้สำหรับการบริการนักท่องเที่ยว และควรมีให้เลือกได้หลากหลายประเภท

ทฤษฎี 6A's ของ บุษาลิส (Buhalis D.) (2000) ซึ่งประกอบด้วย

(1) Attraction (แหล่งท่องเที่ยว) ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อเป็นมรดกทางวัฒนธรรม สถาปัตยกรรมและการจัดกิจกรรมพิเศษ เป็นต้น

(2) Accessibility (ความสามารถในการเข้าถึงง่าย) ได้แก่ ระบบการคมนาคม ระบบการขนส่ง สถานีขนส่ง ผู้โดยสาร และประเภทของยานพาหนะ เป็นต้น

(3) Amenities (สิ่งอำนวยความสะดวก) ได้แก่ ที่พักและสิ่งอำนวยความสะดวก สถานที่จัดเลี้ยง ร้านอาหาร ช็อ และบริการอื่นๆ สำหรับนักท่องเที่ยว

(4) Available Packages (โปรแกรมการท่องเที่ยว) คือ โปรแกรมการท่องเที่ยวที่ถูกจัดเตรียมไว้ล่วงหน้า โต ธุรกิจท่องเที่ยวเพื่อบริการนักท่องเที่ยว

(5) Activities (กิจกรรมการท่องเที่ยว) คือ กิจกรรมทั้งหมดที่ธุรกิจจัดขึ้น และเป็นกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวเข้าร่วมในระหว่างเยี่ยมชมสถานที่ท่องเที่ยว

(6) Ancillary Service (บริการเสริม) ได้แก่ บริการที่นักท่องเที่ยวนิยมใช้บริการเมื่อไปท่องเที่ยวเช่น ธนาคาร การสื่อสารโทรคมนาคม ไพรซ์อีนีย์ หนังสือพิมพ์ และโรงพยาบาล

Pelasol, J. (2012) ได้กล่าวว่า การที่จะพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวนั้นต้องเข้าถึงพื้นที่นั้นๆ ควรคำนึงถึงองค์ประกอบของการท่องเที่ยว 6 ประการ หรือ 6A's ดังนี้

(1) Attraction (สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว) คือ ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีเอกลักษณ์เฉพาะ เช่น ท้องทะเลสีฟ้าคราม หาดทรายสีขาวละเอียด ป่าไม้ธรรมชาติ รวมถึงสิ่งมนุษย์สร้างขึ้น เช่น สวนสัตว์เปิดสวนดอกไม้ สวนสนุก

(2) Accessibility (เส้นทางคมนาคมเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว) คือ การมีระบบสาธารณูปโภค ปัจจัยโครงสร้างพื้นฐานที่ดีเหมาะสม เช่น ระบบการคมนาคม การขนส่งทางราง การขนส่งทางอากาศสามารถอำนวยความสะดวกให้นักท่องเที่ยวเดินทางไปยังจุดหมายที่กำหนดได้อย่างเหมาะสม

(3) Amenities (สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว) คือ โครงสร้างพื้นฐานในแหล่งท่องเที่ยว เช่น ไฟฟ้า ประปา ถนน ตลอดจนการสื่อสารและสัญญาณโทรศัพท์

(4) Ancillary services (การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว) คือ การให้บริการด้านต่างๆ ที่ทำให้ผู้บริโภคได้รับความสะดวกมากยิ่งขึ้น เช่น ห้องสุขา ปั้มน้ำมัน ร้านอาหารช็อ เป็นต้น

(5) Accommodations (ที่พักในแหล่งท่องเที่ยว) รีสอร์ท โรงแรมโฮมสเตย์ มีสิ่งอำนวยความสะดวกรองรับ อาทิ ห้องอาหาร สถานที่พักผ่อน ออกกำลังกาย เป็นต้น

(6) Activities (กิจกรรมการท่องเที่ยว) คือกิจกรรมที่มีไว้สำหรับให้นักท่องเที่ยวได้ทำ ซึ่งในปัจจุบันนี้การเดินทางท่องเที่ยวไม่เพียงแต่การเดินทางเพื่อชมเท่านั้น แต่เน้นไปที่การมีโอกาสได้ร่วมทำกิจกรรมด้วยกับสถานที่นั้น ๆ เช่น การล่องแก่ง การดำน้ำ เกี่ยวข้าว เป็นต้น

แนวคิด 10A's ของเสรี วงษ์มณฑา (2564) ได้กล่าวถึง 10A's ซึ่งเป็นองค์ประกอบของสถานที่ท่องเที่ยว ที่จะใช้ในการพัฒนาและส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวให้กลายเป็นจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยว ดังนี้

1. Attractions (สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว) หมายถึง สถานที่ท่องเที่ยวที่ดึงดูดใจนักท่องเที่ยวให้เดินทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยวนั้น เช่น แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและประเพณี แหล่งท่องเที่ยวประเภทนันทนาการ แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ เป็นต้น

2. Accessibility (การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว) หมายถึง การเข้าถึงสถานที่ท่องเที่ยว การคมนาคมขนส่งที่สามารถให้นักท่องเที่ยวเดินทางได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และปลอดภัย โดยมี 3 ทางคือ ทางบก ทางน้ำ ทางอากาศ ทั้งนี้รวมถึงการเข้าถึงข้อมูลการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวในช่องทางต่างๆ เช่น ช่องทาง Online หรือ Social medial ช่องทาง Offline เช่น หนังสือต่างๆ วารสาร ป้ายโฆษณา เป็นต้น

3. Accommodation (ที่พักสำหรับการท่องเที่ยว) หมายถึง ที่พักในแหล่งท่องเที่ยวที่เพียงพอ รวมถึงบรรยากาศของที่พัก และมาตรฐานของที่พัก ซึ่งจะต้องมีให้เลือกหลากหลายระดับ

4. Activities (กิจกรรมการท่องเที่ยว) หมายถึง กิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว และสามารถเข้าร่วมกิจกรรมทางการท่องเที่ยวได้อย่างสะดวก เช่น การล่องแก่ง การดำน้ำ การปีนผา การเดินร่ำ การทำอาหาร การร่วมในกระบวนการแห่งประเพณีต่างๆ เป็นต้น

5. Ancillaries (บริการเสริมทางการท่องเที่ยว) หมายถึง บริการเสริมอื่นๆ ที่สนับสนุนให้นักท่องเที่ยวมีความสะดวกสบายมากขึ้น เช่น ไปรษณีย์ ธนาคาร โรงพยาบาล ปั๊มน้ำมันที่ได้มาตรฐาน

6. Atmosphere (บรรยากาศของแหล่งท่องเที่ยว) หมายถึง ลักษณะของบรรยากาศของแหล่งท่องเที่ยวที่ดี เช่น มีอากาศดี มีถนนสวยงาม มีสะอาด มีความปลอดภัย

7. Availability (บริษัทนำเที่ยว) หมายถึง การมีบริษัทนำเที่ยวเข้าไปดำเนินการธุรกิจในพื้นที่โดยมีบริการ package tour ที่รวมการบริการหลายอย่าง เช่น ที่พัก การขนส่ง อาหาร ซึ่งอาจมีราคาถูกลงกว่าในกรณีแยกใช้บริการทีละอย่าง ทำให้ดึงดูดใจลูกค้าและเห็นถึงความคุ้มค่า

8. Amiability (ความเป็นมิตรของคนในท้องถิ่น) หมายถึง ประชาชนในท้องถิ่นมีความยินดีและเป็นเจ้าบ้านที่ดีในการให้บริการและให้ความช่วยเหลือแก่นักท่องเที่ยวในการท่องเที่ยวภายในชุมชนหรือท้องถิ่นนั้นๆ

9. Amenities (สิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐาน) หมายถึง สิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานของสถานที่ท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวต้องการ เช่น ห้องน้ำ ร้านอาหาร เส้นทางสำหรับการเดินทาง ถนนที่มีสภาพดี เป็นต้น

10. Authority (เจ้าหน้าที่ของรัฐที่คอยให้บริการ) หมายถึง พนักงานหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ที่มีความรอบรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวและคอยการให้ข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ เพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถท่องเที่ยวได้อย่างถูกต้อง

ประโยชน์ของทรัพยากรทางการท่องเที่ยวต่อการจัดการการท่องเที่ยว

ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวมีประโยชน์ต่อการจัดการการท่องเที่ยวของหน่วยงานที่ดูแล รวมถึงธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ซึ่งผู้เขียนได้ศึกษามาจากงานวิจัยของนักวิชาการด้านการท่องเที่ยวหลายท่าน โดยพบว่าประโยชน์ของทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยวภายในประเทศ มีดังต่อไปนี้

1. เป็นสิ่งดึงดูดใจที่ทำให้นักท่องเที่ยวเดินทางท่องเที่ยว เนื่องจากนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะเดินทางไปท่องเที่ยวที่ใดนั้น มักที่จะศึกษาหาข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวใดที่เป็นที่น่าสนใจ และทั้งนี้แหล่งท่องเที่ยว หรือทรัพยากรท่องเที่ยวนั้นยังส่งผลต่อการตัดสินใจในการเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ หรือไม่ อีกด้วย

2. ทำให้ผู้มาเยือน หรือนักท่องเที่ยวมีโอกาสได้เพลิดเพลินชื่นชมและเข้าใจลักษณะเฉพาะของแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ รวมถึงการสร้างประสบการณ์ใหม่ๆ

3. เป็นตัวกลางในการสะท้อนให้นักท่องเที่ยว หรือผู้มาเยือนเห็นถึงคุณค่าของภูมิปัญญาบรรพบุรุษ เนื่องจากทรัพยากรการท่องเที่ยวแสดงให้เห็นถึงความเป็นเอกลักษณ์ของชาติซึ่งมักจะแสดงออกมาในรูปแบบของศิลปวัฒนธรรม ได้แก่ เทศกาลงานประเพณีต่างๆ ของไทย อาทิ งานประเพณีสงกรานต์ งานประเพณีลอยกระทง งานประเพณีแห่เทียนพรรษา เป็นต้น

4. เป็นตัวช่วยให้เกิดความเจริญในด้านต่างๆ ไปยังชุมชนท้องถิ่น ได้แก่ ระบบสาธารณูปโภค ระบบการขนส่ง ระบบการกระจายสินค้าของชุมชน การเกิดธุรกิจบริการในพื้นที่ อาทิ โรงแรมและที่พัก ร้านอาหาร ร้านขายของฝากของที่ระลึก บริษัทขนส่ง เป็นต้น

5. เป็นตัวช่วยเปิดโลกทัศน์ให้กับประชาชนในท้องถิ่น และนักท่องเที่ยวได้เรียนรู้วัฒนธรรมที่แตกต่างจากวัฒนธรรมตนเอง จากพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวและประชาชนภายในชุมชนที่แสดงออกต่อกัน เช่น ภาษา การแต่งกาย อาหารและวิถีการกินอาหารของแต่ละพื้นที่ เป็นต้น

6. ทรัพยากรการท่องเที่ยวหรือแหล่งท่องเที่ยวที่แตกต่างกันของแต่ละพื้นที่ จะทำให้บริษัทนำเที่ยวสามารถนำมาเขียนโปรแกรมการท่องเที่ยวในรูปแบบที่แตกต่างกัน เช่น การท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงนันทนาการ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นต้น

7. สามารถนำกิจกรรมต่างๆ ที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวมาช่วยให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมร่วมกับชุมชนหรือพื้นที่ทางการท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว และยังเป็นส่วนหนึ่งของการท่องเที่ยวอย่างสมบูรณ์ เช่น การเดินป่า การปั่นจักรยาน การศึกษาธรรมชาติ การพายเรือ การถ่ายรูป การล่องแก่ง การดำน้ำ เป็นต้น

8. เนื่องจากปัจจุบันมีการนำสื่อสังคมออนไลน์เข้ามาใช้กับการท่องเที่ยว ทำให้แหล่งท่องเที่ยวที่ถูกรีวิวข้อมูล การนำเสนอผ่านสื่อสังคมออนไลน์ เช่น Facebook Instagram Line และอื่นๆ เป็นต้น กลายเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวและทำให้เกิดความอยากท่องเที่ยวให้กับกลุ่มนักท่องเที่ยวที่ยังไม่เคยมาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวนั้นๆ อยากที่จะมาท่องเที่ยวสักครั้งในชีวิต

9. ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวยังถือได้ว่าเป็นแหล่งที่มาของรายได้ที่เกิดขึ้นภายในชุมชนท้องถิ่นนั้นๆ เพราะเมื่อมีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาเยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยวนั้นๆ ย่อมก่อให้เกิดการใช้จ่ายขึ้นภายในท้องถิ่นเกิดการกระจายรายได้ เกิดการจ้างงาน เกิดอาชีพใหม่ๆ ขึ้นในท้องถิ่น นอกจากนี้ยังเป็นที่มาของรายได้ที่เกิดกับภาครัฐ โดยการเรียกเก็บภาษีอากรจากการค้าและภาษีเงินได้จากผู้ประกอบการในธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เพื่อนำเงินที่ได้นั้นมาพัฒนาประเทศในด้านต่างๆ ที่ต้องพัฒนา และช่วยชดเชยในภาวะการขาดดุลการค้ากับต่างประเทศ

10. เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ประชาชนเกิดความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตนเอง ที่มีทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจ และนิยมมาท่องเที่ยว เพราะจะทำให้ประชาชนสามารถเผยแพร่วัฒนธรรมเฉพาะของชุมชน วิถีชีวิตของประชาชนในชุมชน และความเป็นประเทศชาติ ให้นักท่องเที่ยวหรือผู้ที่สนใจได้เรียนรู้และได้เข้าใจถึงความแตกต่างของแต่ละพื้นที่ในแต่ละประเทศ

สรุปท้ายบท

ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวถือได้ว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการท่องเที่ยวที่ขาดไม่ได้ เนื่องจากการจัดการท่องเที่ยวจำเป็นจะต้องใช้ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวมาเป็นตัวดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเดินทางท่องเที่ยว ซึ่งประเทศไทยมีทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่หลากหลาย หากมีการเปรียบเทียบกับประเทศต่างๆ ทั่วโลก ซึ่งทรัพยากรทางการท่องเที่ยวของประเทศไทยมีเอกลักษณ์ที่แตกต่างจากประเทศอื่นๆ ถึงแม้จะเป็นทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่อยู่ในประเภทเดียวกันก็ตาม เช่น ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ซึ่งประเทศไทยมีทรัพยากรทางการท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่หลากหลายขึ้นอยู่กับภูมิประเทศของพื้นที่นั้นๆ อาทิ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภททะเล ส่วนใหญ่จะเป็นจังหวัดทางภาคใต้และภาคตะวันออกของประเทศไทย โดยทะเลจะมีหาดทรายที่สวยงามสามารถเล่นน้ำได้ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภทภูเขา ถ้ำ น้ำตก ส่วนใหญ่จะมีอยู่ในจังหวัดต่างๆ ทางภาคเหนือ ภาคตะวันตก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งจะมีน้ำตกที่สวยงาม มีถ้ำหินงอกหินย้อย มีป่าไม้ที่สวยงาม เป็นต้น แหล่งท่องเที่ยวประเภทวัฒนธรรม ประเพณี ส่วนใหญ่จะมีอยู่ในจังหวัดต่างๆ ทั่วประเทศ แต่ที่มีวัฒนธรรมประเพณีที่โดดเด่นและมีความเป็นเอกลักษณ์ จะอยู่ในภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ ส่วนใหญ่จะอยู่ในจังหวัดต่างๆ ทางภาคกลางของประเทศไทย เช่น อุทยานประวัติศาสตร์อยุธยา พระบรมมหาราชวังและวัดพระศรีรัตนศาสดาราม วัดสำคัญๆ ของประเทศไทย

คำถามท้ายบท

1. ให้นักศึกษาของความหมายของคำว่า “ทรัพยากรการท่องเที่ยว” มาพอสังเขป
2. ให้นักศึกษาบอกความสำคัญของทรัพยากรการท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวอย่างน้อย 5 ข้อ
3. ให้นักศึกษาบอกลักษณะสำคัญของทรัพยากรการท่องเที่ยว อย่างละเอียด
4. ให้นักศึกษาอธิบายประเภทของทรัพยากรการท่องเที่ยวของประเทศไทยมาพอสังเขป
5. ให้นักศึกษาบอกความแตกต่างระหว่างสิ่งดึงดูดใจของทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติกับทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ ตามความเข้าใจของตัวเอง

เอกสารอ้างอิง

- เทิดชาย ช้วยบำรุง. (2551). **การท่องเที่ยวไทย นานาชาติ** (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวไทย.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2549). **การพัฒนาและการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว**. กรุงเทพมหานคร: บริษัท เพรส แอนด์ ดีไซน์ จำกัด.
- มนัส สุวรรณ และคณะ. (2541). **การจัดการการท่องเที่ยว**. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2548). **ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว**. กรุงเทพมหานคร: สำนักเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (มสธ.).
- ราณี อิลิชัยกุล. (2546). **ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการท่องเที่ยว ใน เอกสารชุดฝึกอบรมทางไกล หลักสูตรการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน** (หน่วยที่ 1). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- เสวี วงษ์มณฑา. (2564). **เอกสารประกอบการสอนเรื่ององค์ประกอบการท่องเที่ยว 10As** (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา.
- สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. (2555). **ทรัพยากรการท่องเที่ยว** [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อ 22 มีนาคม 2565. จาก <https://bit.ly/3MPBZuo>
- อุดม เขยกีวงศ์ และคณะ (2548). **การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แสงดาว.
- Buhalis D. (2000). Marketing the Competitive Destination of the Future. **Tourism Management**, 21(1), 97–116
- Pelasol J. (2012). Igcabugao: A Potential Tourist Destination in the Southern Part of Iloilo, Philippines.International. **International Peer Reviewed JPAIR Multidisciplinary**

บทที่ 2

ภูมิศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของประเทศไทย

ความนำ

ประเทศไทยเป็นประเทศที่ตั้งอยู่ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีพรมแดนด้านตะวันออกเฉียงติดประเทศลาวและประเทศกัมพูชา ทิศใต้เป็นแดนต่อแดนประเทศมาเลเซียและอ่าวไทย ทิศตะวันตกติดทะเลอันดามันและประเทศพม่า และทิศเหนือติดประเทศพม่าและลาว มีแม่น้ำโขงกั้นเป็นบางช่วง ปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยแบบมีรัฐสภา มีศูนย์กลางการบริหารราชการแผ่นดินอยู่ที่กรุงเทพมหานคร และการปกครองส่วนภูมิภาค แบ่งเป็น 76 จังหวัด มีพื้นที่ประมาณ 513,115 ตารางกิโลเมตร มีขนาดใหญ่เป็นอันดับที่ 50 ของโลกและเป็นอันดับที่ 3 ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ รองจากประเทศอินโดนีเซียและประเทศพม่า (เมียนมา)

ทั้งนี้ประเทศไทยแบ่งภูมิภาคทางภูมิศาสตร์ออกเป็น 6 ภูมิภาค ซึ่งแต่ละภูมิภาคมีลักษณะทางภูมิศาสตร์ที่แตกต่างกัน คือ (1) ภาคเหนือ มีภูเขาสูง โดยจุดสูงสุดคือ ดอยอินทนนท์ซึ่งเป็นแหล่งต้นน้ำที่สำคัญ (2) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ส่วนใหญ่เป็นที่ราบสูงแห้งแล้ง ไม่เอื้อต่อการเพาะปลูก (3) ภาคกลาง เป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาที่มีความอุดมสมบูรณ์ที่สุด (4) ภาคใต้ ติดทะเลสองฝั่งมีจุดแคบสุดที่คอคอดกระอยู่ในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ (5) ภาคตะวันออก มีชายฝั่งทะเลเรียบขาวและโค้งเว้า และ (6) ภาคตะวันตก เป็นหุบเขาและแนวเทือกเขา มีความโดดเด่นทางแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ชาติไทย เนื่องจากประเทศไทยมีภูมิภาคที่มีภูมิศาสตร์ที่แตกต่างกัน ทำให้ประเทศไทยมีทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่แตกต่างกัน ถึงแม้ว่าแหล่งท่องเที่ยวนั้นจะเป็นแหล่งท่องเที่ยวประเภทเดียวกัน แต่จะมีลักษณะเฉพาะที่ไม่เหมือนกันของภูมิศาสตร์ทำให้มีลักษณะที่แตกต่างกัน

ดังนั้นในบทที่ 2 นี้ผู้เขียนจะนำเสนอภูมิศาสตร์ของแต่ละภูมิภาคของประเทศไทยที่แบ่งตามการจัดการท่องเที่ยวของประเทศไทยโดยกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ที่มีการแบ่งภูมิภาคของการท่องเที่ยวออกเป็น 4 ภูมิภาคใหญ่ คือ (1) ภาคเหนือ (2) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (3) ภาคกลางซึ่งจะรวมภาคตะวันออกและตะวันตก และ (4) ภาคใต้

ภาพ 4 แสดงแผนที่ประเทศไทย

ที่มา: แผนที่ไทย.คอม [ออนไลน์], สืบค้นเมื่อ มีนาคม 14, 2566,

จาก <http://www.nan.mcu.ac.th/aec/index.php/aec-group/thailand>

ภูมิศาสตร์และภูมิศาสตร์การท่องเที่ยว

ความหมายของคำว่า “ภูมิศาสตร์”

วรวิทย์ ศุภวิมุติ (2565, ออนไลน์) ได้ให้คำจำกัดความคำว่า “ภูมิศาสตร์ (Geography)” หมายถึง ศาสตร์วิชาที่มีการบรรยายเกี่ยวกับโลกด้วยการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ กับ สิ่งแวดล้อม มุ่งอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดบนพื้นผิวโลก ทั้งที่เป็นลักษณะทางกายภาพที่ขึ้นเองตามธรรมชาติ เช่น ดิน น้ำ อากาศ มหาสมุทร ฯลฯ และศึกษาสิ่งที่เกิดขึ้นจากการกระทำของมนุษย์ เช่น การเกษตรกรรม การขนส่ง การวางผังเมือง ฯลฯ ภูมิศาสตร์เป็นศาสตร์ทางวิทยาศาสตร์ที่มีจุดมุ่งหมายสำคัญในการศึกษาพื้นผิวโลก และพยายามอธิบายความซับซ้อนของมนุษย์และความซับซ้อนของธรรมชาติ

ราชบัณฑิตยสถาน (2555, หน้า 34) ได้ให้ความหมายของคำว่า “ภูมิศาสตร์ (Geography)” หมายถึง วิชาที่ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติกับสังคมที่ปรากฏในดินแดนต่าง ๆ ของโลก

พรสมิทธิ ฉายสมิทธิกุล (2559) ได้กล่าวไว้ว่า “ภูมิศาสตร์ (Geography) มีความหมาย 3 ข้อ คือ

1. ภูมิศาสตร์เป็นการศึกษาทุกอย่างที่ปรากฏบนพื้นที่ และศึกษาถึงความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ ที่เกี่ยวพันกันทำให้ปรากฏขึ้นบนพื้นที่ เช่น บนพื้นที่ดิน บนพื้นที่น้ำ และบนอากาศ
2. ภูมิศาสตร์เป็นการกล่าวถึงความสัมพันธ์ของพื้นที่ ทิศทาง ระยะทาง ระยะเวลาที่เชื่อมต่อกันทำให้เกิดขึ้น
3. ภูมิศาสตร์เป็นการศึกษาเกี่ยวกับสิ่งที่เกิดขึ้นและเกี่ยวกับกับการท่องเที่ยวโดยอาศัยปรากฏการณ์ต่างๆ ในแหล่งท่องเที่ยว และสามารถวางแผนการท่องเที่ยวได้อย่างเหมาะสม

วรวิทย์ ศุภวิมุติ (2022) ได้ให้คำจำกัดความของคำว่า “ภูมิศาสตร์” หมายถึงการบรรยายเกี่ยวกับโลก เป็นวิชาที่ว่าด้วยการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ กับ สิ่งแวดล้อม มุ่งอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดบนพื้นผิวโลก ทั้งที่เป็นลักษณะทางกายภาพที่ขึ้นเองตามธรรมชาติ เช่น ดิน น้ำ อากาศ มหาสมุทร ฯลฯ และศึกษาสิ่งที่เกิดขึ้นจากการกระทำของมนุษย์ เช่น การเกษตรกรรม การขนส่ง การวางผังเมือง ฯลฯ ภูมิศาสตร์เป็นศาสตร์ทางวิทยาศาสตร์ที่มีจุดมุ่งหมายสำคัญในการศึกษาพื้นผิวโลก และพยายามอธิบายความซับซ้อนของมนุษย์และความซับซ้อนของธรรมชาติ

สรุปได้ว่า “ภูมิศาสตร์” หมายถึง ศาสตร์วิชาที่มีการบรรยายเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นบนโลก เพื่อให้เกิดความเข้าใจปรากฏการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น เช่น ปรากฏการณ์ฝนดาวตก ปรากฏการณ์จันทรุปราคา ปรากฏการณ์น้ำขึ้นน้ำลง เป็นต้น

ประเภทของภูมิศาสตร์

ภูมิศาสตร์สามารถจำแนกประเภทออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. ภูมิศาสตร์กายภาพ (Physical Geography) คือ วิชาภูมิศาสตร์แขนงหนึ่ง ศึกษาเน้นหนักในเรื่องลักษณะและการเปลี่ยนแปลงทางธรรมชาติที่แวดล้อมตัวมนุษย์ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2555, น. 34)

2. ภูมิศาสตร์มนุษย์ (Human Geography) หรือ ภูมิศาสตร์ประชากรศาสตร์ คือ วิชาภูมิศาสตร์แขนงหนึ่ง ศึกษาเน้นหนักในเรื่องเกี่ยวกับประชากรในถิ่นต่าง ๆ ของโลก โดยพิจารณาถึงสภาพทางภูมิศาสตร์ที่เกี่ยวข้องหรือมีผลต่อความเป็นอยู่ของประชากรนั้น ๆ เช่น การกระจายการย้ายถิ่นฐาน ความหนาแน่น (ราชบัณฑิตยสถาน, 2555, น. 34)

3. ภูมิศาสตร์เทคนิค (Geographic Techniques) คือ วิชาที่ว่าด้วยการนำเทคนิคต่างๆ รวมถึงการนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการสำรวจ และบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับภูมิศาสตร์ เช่น การทำแผนที่ทางภูมิศาสตร์ การจัดรูปแบบข้อมูลต่างๆ ลงในแผนที่สำหรับนักภูมิศาสตร์ เป็นต้น (วิไลวรรณ วิไลรัตน์, ม.ป.ป., ออนไลน์)

ความหมายของคำว่า “ภูมิศาสตร์การท่องเที่ยว”

ฉันทิช วรรณถนอม (2565, หน้า 3) ได้ให้คำจำกัดความของ “ภูมิศาสตร์การท่องเที่ยว” หมายถึง วิชาที่ว่าด้วยความสัมพันธ์และอิทธิพลของสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติที่มีต่อการท่องเที่ยว รวมถึงสภาพแวดล้อมทางด้านวิถีชีวิต วัฒนธรรมของพื้นที่นั้นๆ ที่สามารถนำมาใช้ในการวางแผนการท่องเที่ยวก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด เช่น นักท่องเที่ยวได้รับความรู้เกี่ยวกับสภาพภูมิอากาศ ลักษณะภูมิประเทศ เส้นทางการเดินทาง เป็นต้น

Larsen, J Urry, J and Axhausen, K (2006) ได้กล่าวไว้ว่า “ภูมิศาสตร์การท่องเที่ยว” คือ การศึกษาด้านการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับลักษณะทางภูมิศาสตร์ของธรรมชาติ ภูมิศาสตร์ของมนุษย์ ภูมิศาสตร์ของวัฒนธรรม ซึ่งทำให้เกิดการท่องเที่ยวขึ้นในสถานที่ต่างๆ รวมถึงการเคลื่อนย้ายและกิจกรรมระหว่างสถานที่ต่างๆ โดยกิจกรรมที่เกิดขึ้นถือเป็นองค์ประกอบสำคัญ

ของสถานที่และอัตลักษณ์เฉพาะตัวของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว โดยผ่านความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่าง สถานที่ ภูมิทัศน์ และผู้คน ก่อให้เกิดการท่องเที่ยวขึ้นในพื้นที่นั้นๆ

สำนักงานจังหวัดนครราชสีมา (2018) ได้กล่าวไว้ว่า “ภูมิศาสตร์การท่องเที่ยว” คือ การศึกษาลักษณะทางภูมิศาสตร์ที่โดดเด่นหรืออัตลักษณ์ของพื้นที่ ในด้านต่างๆ ได้แก่ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านธรณีวิทยา สุนทรียภาพ มรดกทางวัฒนธรรม และความเป็นอยู่ของชุมชนที่อาศัยอยู่ในบริเวณพื้นที่นั้นๆ โดยใช้การท่องเที่ยวเข้าไปช่วยในการส่งเสริม สนับสนุนรายได้ของคนในท้องถิ่นเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ส่งผลให้ระบบเศรษฐกิจและการจัดการด้านสังคมมีระเบียบมากขึ้น

นาราช สายเส็ง (2561, หน้า 1) ได้กล่าวไว้ว่า “ภูมิศาสตร์การท่องเที่ยว” หมายถึง การอธิบายตำแหน่งที่ตั้ง ลักษณะทางภูมิศาสตร์ ลักษณะทางภูมิทัศน์ อันเกิดจากธรรมชาติเป็นผู้สร้าง และสามารถนำมาเป็นปัจจัยในการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวได้ เช่น การท่องเที่ยวอุทยานธรณีวิทยาต่างๆ ทั้งนี้ปัจจัยหลักที่จะนำมาใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวคือปัจจัยทางกายภาพที่เกิดขึ้นในพื้นที่นั้นๆ มีความเป็นเอกลักษณ์ที่แตกต่างจากที่อื่นๆ จนกลายเป็นสิ่งดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวหรือผู้สนใจเข้าเยี่ยมชม

สรุปได้ว่า “ภูมิศาสตร์การท่องเที่ยว” หมายถึง วิชาที่ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะของภูมิประเทศ ภูมิอากาศ ลักษณะทางธรณีวิทยา ลักษณะทางวิถีชีวิต ความเชื่อ ศาสนา กับการจัดการท่องเที่ยวภายใต้ทรัพยากรของพื้นที่นั้นๆ เพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถวางแผนการท่องเที่ยวของตนเองได้

ลักษณะภูมิศาสตร์ของประเทศไทย

ประเทศไทยเป็นประเทศที่ตั้งอยู่ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีพรมแดนด้านตะวันออกติดประเทศลาวและประเทศกัมพูชา ทิศใต้มีติดแดนติดกับประเทศมาเลเซียและอ่าวไทย ทิศตะวันตกติดทะเลอันดามันและประเทศพม่า และทิศเหนือติดกับประเทศพม่าและลาว มีแม่น้ำโขงกั้นเป็นบางช่วง ปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตย มีศูนย์กลางการบริหารราชการแผ่นดินอยู่ที่กรุงเทพมหานคร และมีการแบ่งการปกครองส่วนภูมิภาคออกเป็น 76 จังหวัด มีพื้นที่ทั้งสิ้นประมาณ 513,115 ตารางกิโลเมตร มีขนาดใหญ่เป็นอันดับที่ 50 ของโลกและเป็นอันดับที่ 3 ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ รองจากประเทศอินโดนีเซียและประเทศพม่า (เมียนมา)

ทั้งนี้ประเทศไทยแบ่งภูมิภาคทางภูมิศาสตร์ออกเป็น 6 ภูมิภาค ซึ่งแต่ละภูมิภาคมีลักษณะทางภูมิศาสตร์ที่แตกต่างกัน คือ

1. ภาคเหนือ มีภูเขาสูงโดยจุดสูงสุด คือ “ดอยอินทนนท์” ซึ่งเป็นแหล่งต้นน้ำที่สำคัญ
2. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือส่วนใหญ่เป็นที่ราบสูงแห้งแล้งไม่เอื้อต่อการเพาะปลูก
3. ภาคกลางเป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยามีความอุดมสมบูรณ์ที่สุด
4. ภาคใต้ มีพื้นที่ติดทะเลสองฝั่งและมีจุดแคบสุดที่เรียกว่า “คอคอตกกระ” อยู่ในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และมีความโดดเด่นทางด้านอาหารทะเล
5. ภาคตะวันออก มีชายฝั่งทะเลเรียบขาวและโค้งเว้า
6. ภาคตะวันตก เป็นหุบเขาและแนวเทือกเขา

ลักษณะทางภูมิศาสตร์ของประเทศไทยที่มีความหลากหลาย ทำให้ประเทศไทยมีทรัพยากรที่นำมาใช้สำหรับการจัดการท่องเที่ยวภายในประเทศในรูปแบบต่างๆ ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลักของแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่ในภูมินาคนั้นๆ ซึ่งกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยว ได้มีการแบ่งภูมิภาคของการท่องเที่ยวออกเป็น 4 ภูมิภาคใหญ่ ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้ ทั้งผู้เขียนจึงขอเสนอภูมิศาสตร์ทางการท่องเที่ยวของไทยตามที่กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กำหนด เพื่อให้ผู้เรียนได้เข้าใจตรงกับศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวตามหน่วยงานที่ดูแลการท่องเที่ยวเป็นผู้กำหนด ทั้งผู้เรียนสามารถนำไปต่อยอดกับการประกอบอาชีพอนาคต

ลักษณะทางด้าน การประกอบอาชีพของประชาชนของประเทศไทย ส่วนใหญ่ทำอาชีพเกษตรกรรม โดยประชาชนภาคเหนือการทำเกษตรส่วนใหญ่เป็นการปลูกผักและผลไม้เมืองหนาว เพราะอากาศของภาคเหนือเหมาะสมกับพืชเมืองหนาวที่นำเข้ามาจากต่างประเทศ ประชาชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือประกอบอาชีพส่วนใหญ่เป็นชาวนา ประชาชนภาคกลางส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพด้านอุตสาหกรรมต่างๆ และประชาชนของภาคใต้ส่วนใหญ่ทำประมงและเป็นชาวสวนผลไม้ เช่น สวนทุเรียน สวนมังคุด สวนเงาะ นอกจากนี้ยังเพราะปลูกพืชเศรษฐกิจของประเทศ เช่น สวนยางพารา สวนปาร์ม เป็นต้น

ภูมิศาสตร์ภาคเหนือ

ลักษณะทั่วไปของภาคเหนือ ซึ่งภาคเหนือมีลักษณะภูมิประเทศเป็นเทือกเขาสูงสลับกับที่ราบหุบเขา มีพื้นที่ติดกับประเทศสหภาพพม่าและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ทิศตะวันออกติดกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จังหวัดขอนแก่น และจังหวัดชัยภูมิ ทิศใต้ติดกับจังหวัดลพบุรี สิงห์บุรี ชัยนาท สุพรรณบุรี และกาญจนบุรี และทิศตะวันตกติดกับสหภาพพม่า (เมียร์มา) มีพื้นที่ทั้งหมด 169,644.29 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 106 ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ 33.06 ของพื้นที่ทั้งหมดในประเทศไทย มีการแบ่งการปกครองออกเป็น 17 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดเชียงราย จังหวัดแม่ฮ่องสอน จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดพะเยา จังหวัดลำปาง จังหวัดลำพูน จังหวัดแพร่ จังหวัดน่าน จังหวัดตาก จังหวัดสุโขทัย จังหวัดกำแพงเพชร จังหวัดอุตรดิตถ์ จังหวัดพิษณุโลก จังหวัดพิจิตร จังหวัดอุทัยธานี จังหวัดเพชรบูรณ์ และจังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งภาคเหนือมีแม่น้ำสายสำคัญอยู่ทั้งหมด 4 สาย คือ (1) **แม่น้ำปิง** มีต้นกำเนิดจากเทือกเขาธงชัยกลางและเทือกเขาผีปันน้ำตะวันตก ซึ่งอยู่ในพื้นที่เขตอำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งจะไหลผ่านจังหวัดลำพูน ตาก กำแพงเพชร แล้วจะไหลมาบรรจบแม่น้ำเจ้าพระยาที่อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ (2) **แม่น้ำวัง** มีต้นกำเนิดจากเทือกเขาผีปันน้ำตะวันตกและผีปันน้ำกลาง ต้นน้ำอยู่ทางเหนือของอำเภอวังเหนือ จังหวัดลำปาง และไหลมาบรรจบกับแม่น้ำปิงที่อำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก เพื่อไหลลงแม่น้ำเจ้าพระยา (3) **แม่น้ำยม** มีต้นกำเนิดจากเทือกเขาผีปันน้ำส่วนกลางและส่วนตะวันออก ต้นน้ำอยู่ที่ดอยจี้อำเภอเชียงคำกับอำเภอปง จังหวัดพะเยา ไหลผ่านจังหวัดแพร่ สุโขทัย พิจิตร และบรรจบกับแม่น้ำน่านที่อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ เพื่อไหลลงสู่มแม่น้ำเจ้าพระยา (4) **แม่น้ำน่าน** มีต้นกำเนิดจากเทือกเขาผีปันน้ำตะวันออกและเทือกเขาหลวงพระบาง ต้นน้ำอยู่ที่ดอยภูแว อำเภอปัว จังหวัดน่าน ไหลผ่านจังหวัดอุตรดิตถ์ พิษณุโลก พิจิตร และไปบรรจบกับแม่น้ำยมและแม่น้ำปิงที่อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ เพื่อไหลลงสู่มแม่น้ำเจ้าพระยา และภาคเหนือยังมีเทือกที่สำคัญอยู่ 7 เทือกเขา (สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 13 (ชลบุรี), 2561) คือ (1) **เทือกเขาแดนลาว** เป็นแนวพรมแดนกั้นระหว่างประเทศไทยกับสหภาพเมียนมาร์ ตัวเทือกเขาทอดยาวจากทิศตะวันออกเฉียงเหนือมายังตะวันตกเฉียงใต้ ครอบคลุมพื้นที่ทางตะวันตกของจังหวัดเชียงรายและตอนเหนือของจังหวัดเชียงใหม่มีความยาวทั้งสิ้น 1,330 กิโลเมตร (2) **เทือกเขาจอมทอง** เป็นแนวเขาที่อยู่ต่อเนื่องมาจากเทือกเขาถนนธงชัยไปทางตะวันตกของจังหวัดเชียงใหม่ (3) **เทือกเขาถนนธงชัย** เป็นแนวพรมแดนระหว่างประเทศไทย

กับสหภาพเมียนมาร์เช่นกัน โดยตั้งอยู่ในแนวตะวันตกเฉียงเหนือ มายังตะวันออกเฉียงใต้ ไหลลงมาตั้งแต่จังหวัดแม่ฮ่องสอน ตาก อุทัยธานี จนถึงจังหวัดกาญจนบุรี นับเป็นเทือกเขาที่ยาวที่สุดของไทย มีความยาวถึง 880 กิโลเมตร (4) **เทือกเขาผีปันน้ำ** ตั้งอยู่ตามแนวเหนือ-ใต้ ตั้งแต่ตอนใต้ของจังหวัดเชียงราย ไหลลงมาทางตะวันตกของจังหวัดพะเยา ผ่านจังหวัดแพร่ และสิ้นสุดที่จังหวัดลำปาง มีความยาวประมาณ 412 กิโลเมตร (5) **เทือกเขาขุนตาล** เป็นส่วนหนึ่งของเทือกเขาผีปันน้ำ ตั้งอยู่ตามแนวเหนือ-ใต้ ตั้งแต่จังหวัดเชียงราย เชียงใหม่ ลงมาจนถึงจังหวัดลำปาง เป็นเทือกเขาที่มีอุโมงค์รถไฟความยาว 1,326.05 เมตรลอดผ่าน (6) **เทือกเขาหลวงพระบาง** เป็นแนวพรมแดนกั้นระหว่างประเทศไทยกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ตั้งอยู่ในแนวเหนือ-ใต้ ตั้งแต่ตอนเหนือของจังหวัดน่าน และจังหวัดพะเยาเลื่อนลงมาจนถึงจังหวัดพิษณุโลก มีความยาวทั้งสิ้นประมาณ 590 กิโลเมตร และ(7) **เทือกเขาเพชรบูรณ์** เป็นเทือกเขาที่อยู่ต่อเนื่องจากเทือกเขาหลวงพระบางครอบคลุมตั้งแต่ภาคเหนือตอนล่างลงมาถึงภาคกลางตอนบน มีความยาวรวม 586 กิโลเมตร สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ส่วน คือ ส่วนแรกตั้งแต่ทางตะวันออกของแม่น้ำป่าสักผ่านจังหวัดเลย เพชรบูรณ์ ขอนแก่น และชัยภูมิ มีความยาว 236 กิโลเมตรและส่วนที่สองเริ่มจากฝั่งตะวันตกของแม่น้ำป่าสักผ่านจังหวัดเลย พิษณุโลก เพชรบูรณ์ นครสวรรค์ และลพบุรี มีความยาว 350 กิโลเมตร

ภาพ 5 แสดงแผนที่ภาคเหนือ

ที่มา: แผนที่ไทย.คอม [ออนไลน์] สืบค้นเมื่อ พฤษภาคม 25, 2566,

จาก https://www.panteethai.com/maps/region/map_north.jpg

ลักษณะภูมิอากาศของภาคเหนือจะมี 3 ฤดู คือ (1) ฤดูหนาว จะได้รับอิทธิพลลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือที่มีแหล่งกำเนิดมาจากประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน ซึ่งจะทำให้อุณหภูมิต่ำลงโดยเฉลี่ยอุณหภูมิประมาณ 21.5-10.05 องศาเซลเซียส จะอยู่ระหว่างเดือนตุลาคม ถึงต้นเดือนกุมภาพันธ์ (2) ฤดูร้อน จะได้รับอิทธิพลลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้พัดนำเอาความชุ่มชื้นเข้ามาทำให้อากาศในช่วงระหว่างกลางเดือนกุมภาพันธ์ ถึงเดือนพฤษภาคม อากาศจะร้อนอบอ้าวมาก โดยเฉพาะช่วงเดือนเมษายนถือเป็นช่วงฤดูร้อนที่มีอากาศร้อนที่สุด (3) ฤดูฝน จะได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ร่วมกับความถี่ของพายุหมุนเขตร้อนจากทะเลจีนใต้ที่เคลื่อนเข้าสู่ประเทศไทยในช่วงระหว่างเดือนสิงหาคม ถึงกันยายน ทำให้เกิดฝนตกมาก ดังนั้นฤดูที่นักท่องเที่ยวนิยมท่องเที่ยวทางภาคเหนือคือ ฤดูหนาว คือ ช่วงระหว่างเดือนพฤศจิกายน ถึงกลางเดือนกุมภาพันธ์ ซึ่งถือเป็นช่วง High Season ของการท่องเที่ยวภาคเหนือ

ลักษณะทรัพยากรทางการท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติของภาคเหนือส่วนใหญ่เป็นอุทยานแห่งชาติ มีทั้งหมด 63 แห่ง ซึ่งอุทยานแห่งชาติส่วนใหญ่จะมีแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในอุทยาน เช่น น้ำตก ถ้ำ ผา ป่าไม้ อ่างเก็บน้ำหรือเขื่อน ทิวเขา ซึ่งในอุทยานแห่งชาติส่วนใหญ่มีสภาพเป็นป่าเบญจพรรณ ป่าเต็งรัง ป่าดิบชื้น ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวประเภทวัฒนธรรม ประเพณี และประวัติศาสตร์ ซึ่งจะกระจายอยู่ใน 17 จังหวัดดังที่ปรากฏในคำขวัญประจำจังหวัดแต่ละจังหวัด ดังนี้

1. จังหวัดเชียงราย มีคำขวัญประจำจังหวัดว่า "เหนือสุดแห่งสยาม อร่ามดอยตุง ผดุงวัฒนธรรม รสล้ำข้าวสาร หอมหวานลิ้นจี่ สตรีโสภา ชาเลิศรส สับปะรดนางแล"
2. จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีคำขวัญประจำจังหวัดว่า "หมอกสามฤดู กองมูเสียดฟ้า ป่าเขียวขจี ผู้คนดี ประเพณีงาม ลือนามถิ่นบัวตอง"
3. จังหวัดเชียงใหม่ "ดอยสุเทพเป็นศรี ประเพณีเป็นสง่า บุปผชาติล้วนงามตา นามล้ำค่านครพิงค์ "
4. จังหวัดพะเยา กว๊านพะเยาแหล่งชีวิต ศักดิ์สิทธิ์พระเจ้าตนหลวง บรงสรวงพ่อขุนงำเมือง งามลือเลื่องดอยบุษราคัม
5. จังหวัดลำปาง ถ่านหินลือชา รถม้าลือลั่น เครื่องปั้นลือนาม งามพระธาตุลือไกล ฝึกช้างใช้ลือโลก
6. จังหวัดลำพูน พระธาตุเด่น พระรอดขลัง ลำไยดัง กระเทียมดี ประเพณีงาม จามเทวีศรีหริภุญไชย

7. จังหวัดแพร่ หม้อหอม ไม้สัก ถิ่นรักพระลอ ช่อแฮศรีเมือง ลือเลื่องแพะเมืองผี คนแพร่นี้ใจงาม

8. จังหวัดน่าน พระธาตุแช่แห้ง แข่งเรือลือเลื่อง เมืองงาช้างดำ จิตรกรรมวัดภูมินทร์ เสาดินนาหน้อย แอ่วดอยภูคา ชิมปลาปากนาย ผ้าลายน้ำไหล มะไฟจินรสดี ลิ่นจี่ชวณลง ส้มสีทองเมืองน่าน"

9. จังหวัดตาก ธรรมชาติน่ายล ภูมิพลเชื่อนใหญ่ พระเจ้าตากเกรียงไกร เมืองไม้และป่างาม

10. จังหวัดสุโขทัย มรดกโลกล้ำเลิศ กำเนิดลายสือไทย เล่นไฟลอยกระทง ดำรงพุทธศาสนา งามตาผ้าตีนจก สังคโลกทองโบราณ สักการะพแม่ย่าพ่อขุน รุ่งอรุณแห่งความสุข

11. จังหวัดกำแพงเพชร “กรุพระเครื่อง เมืองคนแกร่ง ศิลากลางใหญ่ ก้าวไช้หวาน น้ำมันลานกระบือ”

12. จังหวัดอุตรดิตถ์ เหล็กน้ำพี้ลือเลื่อง เมืองลางสาดหวาน บ้านพิชัยดาบหัก ถิ่นสักใหญ่ของโลก "

13. จังหวัดพิษณุโลก คำขวัญประจำจังหวัด “พระพุทธชินราชงามเลิศ ถิ่นกำเนิดนเรศวร สองฝั่งน่านล้วนเรือนแพ ฉ่ำหวานแท้กล้วยตาก ถ้ำและน้ำตกหลากตระการตา”

14. จังหวัดพิจิตร เมืองชาละวัน แข่งขันเรือยาว ข้าวเจ้าอร่อย ส้มท่าข่อยรสเด็ด หลวงพ่อเพชรร่วมใจ

15. จังหวัดอุทัยธานี มีคำขวัญประจำจังหวัดว่า “อุทัยธานี เมืองพระชนกจักรี ปลาแรดรสดี ประเพณีเทโว ส้มโอบ้านน้ำตก มรดกโลกห้วยขาแข้ง แหล่งต้นน้ำสะแกกรัง ตลาดนัดดังโคกระบือ”

16. จังหวัดเพชรบูรณ์ มีคำขวัญประจำจังหวัด “เมืองมะขามหวาน อุทยานน้ำหนาว ศรีเทพเมืองเก่า เขาค้ออนุสรณ์ นครพ่อขุนผาเมือง”

17. จังหวัดนครสวรรค์ มีคำขวัญประจำจังหวัด “เมืองสี่แคว แห่มังกร พักผ่อนบึงบอระเพ็ด ปลารสเด็ดปากน้ำโพ”

ลักษณะการเดินทางไปท่องเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยวทางภาคเหนือ นักท่องเที่ยวสามารถเลือกการเดินทางด้วยการขนส่งทางอากาศที่เดินทางจากกรุงเทพมหานครไปยังจังหวัดต่างๆ ของภาคเหนือ ได้แก่ สนามบินดอนเมือง หรือสนามบินสุวรรณภูมิ และการขนส่งทางบก ได้แก่ รถยนต์

ส่วนบุคคล หรือ รถโดยสารสาธารณะ ซึ่งมีจุดรับ-ส่งในการเดินทางที่ สถานีขนส่งผู้โดยสารกรุงเทพ (หมอชิต-สายเหนือ)

จังหวัดทางภาคเหนือที่มีสนามบินรองรับการเดินทางของนักท่องเที่ยวดังตาราง 1

ตาราง 1 แสดงจังหวัดและท่าอากาศยานของภาคเหนือสำหรับใช้รองรับการเดินทางของนักท่องเที่ยว และประชาชน

จังหวัด	สถานที่ตั้ง	รหัสสนามบิน (IATA)	ชื่อท่าอากาศยาน	ผู้ดูแลรับผิดชอบ
เชียงใหม่	อ.เมือง	CNX	ท่าอากาศยานนานาชาติเชียงใหม่	บริษัทท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน)
เชียงราย	อ.เมือง	CEI	ท่าอากาศยานนานาชาติเชียงราย	บริษัทท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน)
ตาก	อ.เมือง	TKT	ท่าอากาศยานตาก	กรมขนส่งทางอากาศ
	อ.แม่สอด	MAQ	ท่าอากาศยานแม่สอด	กรมขนส่งทางอากาศ
นครสวรรค์	อ.ตาคลี	TKH	ท่าอากาศยานนครสวรรค์	กองทัพอากาศ
น่าน	อ.เมือง	NNT	ท่าอากาศยานน่าน	กรมขนส่งทางอากาศ
พิษณุโลก	อ.เมือง	PHS	ท่าอากาศยานพิษณุโลก	กรมขนส่งทางอากาศ
เพชรบูรณ์	อ.หล่มสัก	PHY	ท่าอากาศยานเพชรบูรณ์	กรมขนส่งทางอากาศ
แพร่	อ.เมือง	PRH	ท่าอากาศยานแพร่	กรมขนส่งทางอากาศ
แม่ฮ่องสอน	อ.ปาย	PYY	ท่าอากาศยานปาย	กรมขนส่งทางอากาศ
	อ.เมือง	HGN	ท่าอากาศยานแม่ฮ่องสอน	กรมขนส่งทางอากาศ
ลำปาง	อ.เมือง	LPT	ท่าอากาศยานลำปาง	กรมขนส่งทางอากาศ
สุโขทัย	อ.สวรรคโลก	THS	ท่าอากาศยานสุโขทัย	บริษัทการบินกรุงเทพ จำกัด
อุตรดิตถ์	อ.เมือง	UTR	ท่าอากาศยานอุตรดิตถ์	กรมขนส่งทางอากาศ

ภูมิศาสตร์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ลักษณะของภูมิภาคของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หรือภาคอีสาน มีลักษณะเป็นที่ราบสูงโคราช (Khorat Plateau) เพราะมีพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบสูงโดยเริ่มจากบริเวณที่สูง และภูเขา ทางทิศใต้และทิศตะวันตก ไปจนจรดแม่น้ำโขงทางตอนเหนือและตะวันออกเฉียงใต้โดยมีเทือกเขาภูพานเป็นแนวคั่นตามธรรมชาติ ทำให้ภูมิภาคของภูมิภาคนี้ แบ่งออกเป็นแอ่งที่ราบขนาดใหญ่ 2 แอ่ง มีชื่อเรียกว่า “แอ่งสกลนคร” ซึ่งอยู่ที่ราบตอนบน และ “แอ่งโคราช” เป็นแอ่งที่ราบตอนล่าง โดยมีการสำรวจค้นพบร่องรอยการตั้งถิ่นฐานของคนโบราณ การการตั้งถิ่นฐานอยู่ใกล้กับแม่น้ำโขง แม่น้ำมูล และแม่น้ำชี ซึ่งถือเป็นเส้นทางในการใช้ติดต่อเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างผู้คนในภูมิภาค และชุมชนภายนอก โดยมีหลักฐานปรากฏให้เห็นในภาพเขียนตามผนังถ้ำและเพิงผา รวมถึงเครื่องมือหินกะเทาะ ที่กระจายอยู่ตามเขตลุ่มน้ำต่างๆ ของแอ่งสกลนครและแอ่งโคราช (ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมจังหวัดขอนแก่น, 2566, ออนไลน์) ทั้งนี้ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หรือภาคอีสาน ประกอบด้วยจังหวัดทั้งหมด 20 จังหวัด คือ จังหวัดกาฬสินธุ์ จังหวัดขอนแก่น จังหวัดชัยภูมิ จังหวัดนครพนม จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดมหาสารคาม จังหวัดมุกดาหาร จังหวัดยโสธร จังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดเลย จังหวัดศรีสะเกษ จังหวัดสกลนคร จังหวัดสุรินทร์ จังหวัดหนองคาย จังหวัดหนองบัวลำภู จังหวัดอำนาจเจริญ จังหวัดอุดรธานี จังหวัดอุบลราชธานี และจังหวัดบึงกาฬ

ภาพที่ แสดงแผนที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หรือภาคอีสาน

ที่มา: แผนที่ไทย.คอม [ออนไลน์] สืบค้นเมื่อ พฤษภาคม 25, 2566,

จาก https://www.panteethai.com/maps/region/map_north.jpg

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หรือ “ภาคอีสาน” มีแม่น้ำสำคัญอยู่ทั้งหมด 4 สายคือ (1) **แม่น้ำโขง** มีต้นกำเนิดมาจากการละลายของน้ำแข็งและหิมะบริเวณที่ราบสูงทิเบตในบริเวณตอนเหนือของประเทศทิเบตและบริเวณมณฑลชิงไห่ของประเทศจีน ซึ่งเป็นแหล่งกำเนิดของแม่น้ำที่สำคัญอีก 2 สาย คือ แม่น้ำแยงซี และแม่น้ำสาละวิน มีความยาว 4,880 กิโลเมตร (2) **แม่น้ำมูล** เป็นแม่น้ำที่มีแหล่งกำเนิดของต้นน้ำอยู่ที่เขาวง กับเขาละมั่งในเขตอำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา ผ่านจังหวัดบุรีรัมย์ สุรินทร์ ร้อยเอ็ด ศรีสะเกษ แล้วไปรวมกับแม่น้ำชี และไหลออกสู่มหาสมุทรอินเดียที่อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี มีความยาวประมาณ 641 กิโลเมตร (3) **แม่น้ำชี** เป็นแม่น้ำที่มีต้นน้ำที่เขาค้อในเขตอำเภอเกษตรสมบูรณ์ จังหวัดชัยภูมิ แล้วไหลผ่านจังหวัดขอนแก่น มหาสารคาม จังหวัดกาฬสินธุ์ จังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดยโสธร แล้วไปรวมกับแม่น้ำมูลที่เส้นแบ่งเขตอำเภอเชียงใน กับอำเภอดอนจาน จังหวัดอุบลราชธานี มีความยาวประมาณ 765 กิโลเมตร และ (4) **แม่น้ำสงคราม** เป็นแม่น้ำที่มีต้นน้ำเกิดจากการรวมกันของสาขาลำน้ำที่เกิดจากเทือกเขาภูพาน ไหลผ่านจังหวัดอุดรธานี จังหวัดสกลนคร จังหวัดหนองคาย แล้วไหลออกสู่มหาสมุทรอินเดียที่อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม มีความยาวประมาณ 420 กิโลเมตร

เทือกเขาที่สำคัญของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 3 เทือกเขา คือ (สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 13 (ชลบุรี), 2561) (1) **เทือกเขาพนมดงรัก** เป็นแนวพรมแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศกัมพูชาประชาธิปไตย ทอดตัวตามแนวตะวันออก-ตะวันตก ตั้งแต่จังหวัดบุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ ถึงอุบลราชธานี รวมความยาวทั้งสิ้น 544 กิโลเมตร (2) **เทือกเขาสันกำแพง** อยู่ต่อเนื่องจากเทือกเขาดงพญาเย็น ทอดเป็นแนวยาวตั้งแต่ทางตะวันตกเฉียงใต้ของจังหวัดนครราชสีมา และทางเหนือของจังหวัดนครนายก ผ่านจังหวัดปราจีนบุรีและสระแก้ว มีความยาวทั้งสิ้น 185 กิโลเมตร และ (3) **เทือกเขาภูพาน** เป็นเทือกเขาที่ทอดตัวในแนวตะวันตกเฉียงเหนือ-ตะวันออกเฉียงใต้ เริ่มจากจังหวัดอุดรธานี ผ่านกาฬสินธุ์ สกลนคร นครพนม และมุกดาหาร

ลักษณะภูมิอากาศของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หรือภาคอีสาน เป็นลักษณะภูมิอากาศแบบร้อนชื้นสลับร้อนแห้งแล้งหรือฝนเมืองร้อนเฉพาะฤดู ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (อีสาน) จะได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้และมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งฤดูฝนเริ่มตั้งแต่เดือนเมษายนถึงเดือนตุลาคม ฝนตกชุกที่สุดระหว่างเดือนสิงหาคม-กันยายน อุณหภูมิสูงสุดในเดือนมกราคม และอุณหภูมิต่ำสุดในเดือนเมษายน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมี 3 ฤดู คือ ฤดูฝน ฤดูหนาว และฤดูร้อน ช่วงฤดูการท่องเที่ยวสำหรับท่องเที่ยวภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คือ ช่วงฤดูหนาว

เริ่มต้นประมาณเดือนตุลาคมหรือพฤศจิกายน ไปจนถึงเดือนกุมภาพันธ์ ซึ่งช่วงนี้เป็นช่วงเวลาที่เหมาะสมมีอากาศที่เย็นสบาย นอกจากนี้ภาคอีสานยังสามารถเที่ยวได้ในทุกเดือน เนื่องจากมีประเพณีสำคัญของแต่ละเดือนครบทั้ง 12 เดือนที่คนอีสานมักเรียกกันว่าประเพณี “ฮีตสิบสอง คองสิบสี่”

ลักษณะทรัพยากรทางการท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หรือภาคอีสานส่วนใหญ่เป็นอุทยานแห่งชาติ ซึ่งภายในอุทยานแห่งชาติจะมีน้ำตก ถ้ำ ผา ป่าไม้ อ่างเก็บน้ำ ทิวเขา ซึ่งสภาพป่าไม้ส่วนใหญ่เป็นป่าเบญจพรรณ ป่าดิบชื้น ป่าดิบแล้ง ป่าดิบเขา ป่าสนเขา นอกจากนี้ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติที่พบในภาคตะวันออกเฉียงเหนือแล้ว ภาคตะวันออกเฉียงเหนือหรือภาคอีสานถือเป็นภูมิภาคที่มีความโดดเด่นทางด้านวัฒนธรรมเป็นของตัวเอง โดยทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทวัฒนธรรมกระจายอยู่ใน 20 จังหวัดของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดังปรากฏในคำขวัญประจำจังหวัดของแต่ละจังหวัด ดังนี้

1. จังหวัดกาฬสินธุ์ มีคำขวัญประจำจังหวัดว่า “ฟ้าแดดสงยาง โปงลางเลิศล้ำ วัฒนธรรมผู้ไทย ผ้าไหมแพรวา ผาเสวยภูพาน มหาธารลำปาว ไดโนเสาร์สัตว์โลกล้านปี”
2. จังหวัดขอนแก่น มีคำขวัญประจำจังหวัดว่า “พระธาตุขามแก่น เสียงแคนดอกคูน ศูนย์รวมผ้าไหม ร่วมใจผูกเสี่ยว เที่ยวขอนแก่นนครใหญ่ ไดโนเสาร์สิบล้อก่องเหวญทองมวยโอลิมปิก”
3. จังหวัดชัยภูมิ มีคำขวัญประจำจังหวัดว่า “ชัยภูมิ เมืองผู้กล้า พญาแล”
4. จังหวัดนครพนม มีคำขวัญประจำจังหวัดว่า “พระธาตุพนมล้ำค่า วัฒนธรรมหลากหลาย เรณูผู้ไท เรือไฟโสภา งามตาฝั่งโขง”
5. จังหวัดนครราชสีมา มีคำขวัญประจำจังหวัดว่า “เมืองหญิงกล้า ผ้าไหมดี หมี่โคราช ปราสาทหิน ดินด่านเกวียน”
6. จังหวัดบุรีรัมย์ มีคำขวัญประจำจังหวัดว่า “เมืองปราสาทหิน ถิ่นภูเขาไฟ ผ้าไหมสวย รวยวัฒนธรรม”
7. จังหวัดมหาสารคาม มีคำขวัญประจำจังหวัดว่า “พุทธมณฑลอีสาน ถิ่นฐานอารยธรรม ผ้าไหมล้ำเลอค่า ตักสิลานคร”
8. จังหวัดมุกดาหาร มีคำขวัญประจำจังหวัดว่า “หอแก้วสูงเสียดฟ้า ภูผาเทิบแก่งกระเบา”
9. จังหวัดยโสธร มีคำขวัญประจำจังหวัดว่า “เมืองประชาธิปไตย บั้งไฟโก้ แตงโมหวาน หมอนขวานผ้าขิด แหล่งผลิตข้าวมะลิ”

10. จังหวัดร้อยเอ็ด มีคำขวัญประจำจังหวัดว่า “ร้อยเอ็ดเพชรอีสาน พลาญชัยบึงงาม เรื่องนามพระสูงใหญ่ ผ้าไหมชั้นดี สตรีโสภา ทุ่งกุลาสดใส งานใหญ่บุญพะเหวด”

11. จังหวัดเลย มีคำขวัญประจำจังหวัดว่า “เมืองแห่งทะเลภูเขา สุดหนาวในสยาม”

12. จังหวัดศรีสะเกษ มีคำขวัญประจำจังหวัดว่า “ศรีสะเกษ แดนปราสาทขอม หอมกระเทียมดี มีสวนสมเด็จ เขตดงลำดวน หลากล้วนวัฒนธรรม เลิศล้ำสามัคคี”

13. จังหวัดสกลนคร มีคำขวัญประจำจังหวัดว่า “พระธาตุเชิงชุมคู่บ้าน พระตำหนักภูพานคู่เมือง งามลือเลื่องหนองหาน แลตระการปราสาทผึ้ง สวยสุดซึ้งสาวภูไท ถิ่นมั่นในพุทธธรรม”

14. จังหวัดสุรินทร์ มีคำขวัญประจำจังหวัดว่า “สุรินทร์ถิ่นช้างใหญ่ ผ้าไหมดี มากมีปราสาท ผักกาดหวาน ข้าวสารหอม พร้อมวัฒนธรรม”

15. จังหวัดหนองคาย มีคำขวัญประจำจังหวัดว่า “มหาประตูลี้จีนโตจีน ถิ่นวีรกรรมปราบฮ่อ หลวงพ่อพระใส บั้งไฟพญานาคราช สะพานสองชาติ ไทย-ลาว ฝั่งโขงยาวที่สุดในสยาม วัฒนธรรมล้ำค่า”

16. จังหวัดหนองบัวลำภู มีคำขวัญประจำจังหวัดว่า “ศาลสมเด็จพระนเรศวรมหาราช อุทยานแห่งชาติภูเก้า ภูพานคำ แผ่นดินธรรมหลวงปู่ขาว เด่นสกาวถ้ำเอราวัณนครเขื่อนขันธ์กาบแก้วบัวบาน”

17. จังหวัดอำนาจเจริญ มีคำขวัญประจำจังหวัดว่า “พระมงคลมิ่งเมือง แหล่งรุ่งเรืองเจ็ดลุ่มน้ำ งามล้ำถ้ำศักดิ์สิทธิ์ เทพนิมิตพระเหลา เกาะแก่งเขาแสนสวย เลอค่าด้วยผ้าไหม”

18. จังหวัดอุดรธานี มีคำขวัญประจำจังหวัดว่า “น้ำตกจากสันภูพาน อุทยานแห่งธรรมะอารยธรรม 5000 ปี ธาณีผ้าห่มขิด แดนเนรมิตหนองประจักษ์ เลิศลักษณ์กล้วยไม้หอมอุดรซันไชน์”

19. จังหวัดอุบลราชธานี มีคำขวัญประจำจังหวัดว่า “เมืองแห่งดอกบัวงาม แม่น้ำสองสี มีปลาแซบหลาย หาดทรายแก่งหิน”

20. จังหวัดบึงกาฬ มีคำขวัญประจำจังหวัดว่า “ทอกแหล่งพระธรรม ค่าล้ำยางพารา งามตาแก่งอาสง บึงโขงหลงเพลินใจ น้ำตกใสเจ็ดสี ประเพณีแข่งเรือ เหนือสุดแดนอีสาน นมัสการหลวงพ่อบึงใหญ่ ศูนย์รวมใจศาลสองนาง”

ลักษณะการเดินทางไปท่องเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยวทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นักท่องเที่ยวสามารถเลือกเดินทางได้ 2 เส้นทาง คือ ทางอากาศ และทางบก โดยใช้วิธีการเดินทาง 3 วิธี คือ ทางการเดินทางด้วยสายการบิน และทางบกสามารถใช้วิธีการเดินทางด้วยรถยนต์

โดยสารสาธารณะ และรถไฟ ซึ่งนักท่องเที่ยวสามารถเริ่มต้นได้ที่กรุงเทพมหานคร ถ้าเดินทางโดยรถยนต์โดยสารสาธารณะสามารถไปขึ้นรถได้ที่สถานีขนส่งโดยสารหมอชิต-สายอีสาน แต่ถ้านักท่องเที่ยวเดินทางด้วยสายการบินสามารถไปขึ้นเครื่องได้ที่สนามบินดอนเมือง หรือสนามบินสุวรรณภูมิ ตามที่สายการบินกำหนดให้ในบัตรโดยสาร ซึ่งสนามบินที่นักท่องเที่ยวสามารถใช้ในการเดินทางตามจังหวัดของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หรือภาคอีสาน ดังตาราง 2

ตาราง 2 แสดงจังหวัดและท่าอากาศยานของภาคตะวันออกเฉียงเหนือสำหรับใช้รองรับการเดินทางของนักท่องเที่ยว และประชาชน

จังหวัด	สถานที่ตั้ง	รหัสสนามบิน (IATA)	ชื่อท่าอากาศยาน	ผู้ดูแลรับผิดชอบ
ขอนแก่น	อ.เมือง	KKC	ท่าอากาศยานขอนแก่น	กรมขนส่งทางอากาศ
นครพนม	อ.เมือง	KOP	ท่าอากาศยานนครพนม	กรมขนส่งทางอากาศ
นครราชสีมา	อ.เฉลิมพระเกียรติ	NAK	ท่าอากาศยานนครราชสีมา	กรมขนส่งทางอากาศ
บุรีรัมย์	อ.สตึก	BFV	ท่าอากาศยานบุรีรัมย์	กรมขนส่งทางอากาศ
ร้อยเอ็ด	อ.ธวัชบุรี	ROI	ท่าอากาศยานร้อยเอ็ด	กรมขนส่งทางอากาศ
เลย	อ.เมือง	LOE	ท่าอากาศยานเลย	กรมขนส่งทางอากาศ
สกลนคร	อ.เมือง	SNO	ท่าอากาศยานสกลนคร	กรมขนส่งทางอากาศ
สุรินทร์	อ.เมือง	PXR	ท่าอากาศยานสุรินทร์	กองทัพบก
อุดร	อ.เมือง	UTH	ท่าอากาศยานอุดรธานี	กรมขนส่งทางอากาศ
อุบลราชธานี	อ.เมือง	UBP	ท่าอากาศยานอุบลราชธานี	กรมขนส่งทางอากาศ

ภาคกลางมีแม่น้ำที่สำคัญ 8 สาย คือ (1) **แม่น้ำเจ้าพระยา** เกิดจากการรวมตัวของแควใหญ่ ๆ จำนวน 4 สาย คือ แม่ปิง วัง ยม และน่าน ไหลมารวมกันที่ปากน้ำโพ และตำบลแควใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ (2) **แม่น้ำป่าสัก** มีต้นกำเนิดจากเทือกเขา เพชรบูรณ์ ในเขตอำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย ไหลผ่านจังหวัดเพชรบูรณ์ ลพบุรี สระบุรี ไหลไปบรรจบกับแม่น้ำเจ้าพระยาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา (3) **แม่น้ำท่าจีน** เป็นแม่น้ำที่แยกตัวออกจากแม่น้ำเจ้าพระยา (4) **แม่น้ำลพบุรี** เป็นแม่น้ำที่แยกจากแม่น้ำเจ้าพระยาที่ตำบลม่วงหมู่ อำเภอเมือง จังหวัดสิงห์บุรีไหลผ่านจังหวัดลพบุรีมาบรรจบกับแม่น้ำป่าสักที่อำเภอเมือง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา (5) **แม่น้ำสะแกกรัง** มีต้นกำเนิดอยู่ในเขตเทือกเขาโมโกจู ในเขตจังหวัดกำแพงเพชร (6) **แม่น้ำแควน้อย แควใหญ่** เกิดจากลำน้ำใหญ่สามสายจากเทือกเขาตะนาวศรี (7) **แม่น้ำแม่กลอง** เป็นแม่น้ำสายใหญ่ และมีน้ำมากที่สุดในภาคตะวันตก เกิดจากภูเขาในอำเภอดุ้มผาง จังหวัดตาก (8) **แม่น้ำจันทบุรี หรือแม่น้ำจันทบุรี** มีต้นกำเนิดจากบริเวณเขาสอยดาวเหนือในเขตอำเภอเขาฉกรรจ์ จังหวัดจันทบุรี (สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 13 (ชลบุรี), 2561) นอกจากนี้ภาคกลางยังมีเทือกเขาที่สำคัญ 4 เทือกเขา คือ (1) **เทือกเขาตงพญาเย็น** ทอดตัวต่อเนื่องจากเทือกเขาเพชรบูรณ์ เป็นแนวกั้นเขตระหว่างภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เริ่มจากจังหวัดลพบุรี ผ่านบางส่วนของนครราชสีมาจนถึงนครนายก รวมความยาวประมาณ 129 กิโลเมตรนอกจากนี้ยังมีบางส่วนของเทือกเขาเพชรบูรณ์ที่ยอดยาวลงมาจากภาคเหนือซึ่งใช้เป็นแนวเขตระหว่างภาคเหนือและภาคกลางของไทยด้วย (2) **เทือกเขาจันทบุรี** ตั้งอยู่ในแนวตะวันตก-ตะวันออก เริ่มจากจังหวัดชลบุรี ฉะเชิงเทรา ระยอง ตราด จนจังหวัดจันทบุรี มีความยาวทั้งสิ้น 281 กิโลเมตร (3) **เทือกเขาบรรทัด** เป็นเทือกเขาที่อยู่ทางตอนกลางของภาค ทำหน้าที่กั้นพรมแดนระหว่างไทยกับกัมพูชาประชาธิปไตย ตั้งแต่ทางตอนเหนือของจังหวัดตราดไปจนถึงเขตอำเภอคลองใหญ่ของจังหวัดตราดเช่นเดียวกัน รวมความยาวได้ประมาณ 144 กิโลเมตร และ (4) **เทือกเขาตะนาวศรี** เป็นแนวต่อเนื่องจากเทือกเขาถนนธงชัย เป็นพรมแดนกั้นระหว่างไทยกับสหภาพเมียนมาร์ เริ่มตั้งแต่จังหวัดกาญจนบุรีลงไปทางใต้ ผ่านจังหวัดราชบุรี เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ และชุมพร มีความยาวประมาณ 834 กิโลเมตรนอกจากนี้ยังมีทิวเขาถนนธงชัยตอนกลางและตอนใต้เป็นแนวพรมแดนระหว่างไทยกับสหภาพเมียนมาร์ที่ทอดยาวมาตั้งแต่ภาคเหนือลงมาจนถึงพื้นที่ในเขตภาคตะวันตกอีกด้วย

ลักษณะภูมิอากาศของภาคกลาง มี 3 ฤดู คือ (1) ฤดูหนาว ช่วงเดือนกลางพฤศจิกายน-มกราคม เป็นช่วงฤดูมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือพัดผ่านบริเวณภาคกลางของประเทศไทยทำให้มีความกดอากาศสูงจากประเทศจีนส่งผลให้เกิดอากาศเย็นและแห้ง (2) ฤดูร้อน ช่วงเดือนกุมภาพันธ์-เมษายน เกิดจากความกดอากาศต่ำปกคลุมประเทศไทยตอนบนและมีลมตะวันออกเฉียงใต้ ทำให้อากาศร้อน โดยร้อนที่สุดอยู่ในเดือน เมษายน และ(3) ฤดูฝน ช่วงเดือนพฤษภาคม-ตุลาคม เป็นช่วงฤดูมรสุมตะวันออกเฉียงใต้พัดจากมหาสมุทรอินเดียนำฝนและความชื้นเข้ามายังประเทศไทย

ทรัพยากรทางธรรมชาติของภาคกลางโดยส่วนใหญ่จะเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ และมีภูเขา ทะเล น้ำตก เนื่องจากภาคกลางจะเป็นภูมิภาคที่รวมภาคตะวันออกและภาคตะวันตกตามหลักของภูมิศาสตร์ทำให้ภาคกลางมีลักษณะของแหล่งท่องเที่ยวที่มีความหลากหลาย นอกจากนี้ยังพบว่าสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจของภาคกลางที่อยู่ในพื้นที่เมืองหลวงของประเทศไทย คือ “กรุงเทพมหานคร” โดยสองฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาที่ถือเป็นแม่น้ำสำคัญของภาคกลางส่วนใหญ่จะเป็นวัดเก่าแก่ที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ มีความสวยงามทางด้านสถาปัตยกรรมและศิลปะ และยังมีความสวยงามเป็นเอกลักษณ์ของประเทศที่ทำให้ให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวเยี่ยมชมกันเป็นจำนวนมาก ได้แก่ พระบรมมหาราชวังและวัดพระศรีรัตนศาสดาราม วัดอรุณราชวราราม ราชวรมหาวิหาร หรือที่เรียกสั้น ๆ ว่า วัดอรุณ วัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามหรือเรียกสั้น ๆ ว่า “วัดโพธิ์” และยังมีตลาดหรือแหล่งช้อปปิ้ง โดยเฉพาะตามท่าเรือในกรุงเทพฯ อย่างเช่นตลาดวังหลัง ตลาดนัดสะพานพุทธฯ ท่าพระจันทร์ เอเชียทีค ทั้งทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทวัฒนธรรมของยังมีการกระจายอยู่ใน 26 จังหวัดของภาคตะวันตกกลาง ดังปรากฏในคำขวัญประจำจังหวัดของแต่ละจังหวัด ดังนี้

1. กรุงเทพมหานคร มีคำขวัญประจำจังหวัดว่า “กรุงเทพฯ ดุจเทพสร้าง เมืองศูนย์กลางการปกครอง วัด วัง งามเรืองรอง เมืองหลวงของประเทศไทย”
2. จังหวัดกาญจนบุรี มีคำขวัญประจำจังหวัดว่า “แคว้นโบราณ ด่านเจดีย์ มณีเมืองกาญจน์ สะพานข้ามแม่น้ำแคว แหล่งแร่ น้ำตก”
3. จังหวัดชัยนาท มีคำขวัญประจำจังหวัดว่า “หลวงปู่ศุขลือชา เขื่อนเจ้าพระยาลือชื่อ นามระบือสวนนก ส้มโอดก”
4. จังหวัดนครนายก มีคำขวัญประจำจังหวัดว่า “นครนายก เมืองในฝันที่ใกล้กรุง ภูเขางาม น้ำตกสวย รวยธรรมชาติ ปราศจากมลพิษ”

5. จังหวัดนครปฐม มีคำขวัญประจำจังหวัดว่า “ส้มโอหวาน ข้าวสารขาว ลูกสาวงาม ข้าวหลามหวานมัน สนามจันทร์งามล้น พุทธมณฑลคู่ธานี พระปฐมเจดีย์เสียดฟ้า”
6. จังหวัดนนทบุรี มีคำขวัญประจำจังหวัดว่า “พระตำหนักสง่างาม ลือนามสวนสมเด็จ เกาะเกร็ดแหล่งดินเผา วัดเก่านามระบือ เลื่องลือทุเรียนนนท์ งามน่ายลศูนย์ราชการ”
7. จังหวัดปทุมธานี มีคำขวัญประจำจังหวัดว่า “เมืองกัญชงเขียวเรื่อ กุ้งเด่น ส้มเขียวหวาน ลอนตาลสด”
8. จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีคำขวัญประจำจังหวัดว่า “เมืองทองเนื้อเก้า มะพร้าว สับปะรดสวยสด หาด เขา ถ้ำ งามล้ำน้ำใจ”
9. จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีคำขวัญประจำจังหวัดว่า “ราชธานีเก่า อู่ข้าวอู่น้ำ ลิขล้ำกานท์กวี คนดีศรีอยุธยา เลอคุณค่ามรดกโลก”
10. จังหวัดเพชรบุรี มีคำขวัญประจำจังหวัดว่า “เขาวังคู่บ้าน ขนมหวาน เมืองพระเลิศล้ำศิลปะ แดนธรรมะ ทะเลงาม”
11. จังหวัดราชบุรี มีคำขวัญประจำจังหวัดว่า “คนสวยโพธาราม คนงามบ้านโป่ง เมืองโอ่งมังกร วัดขนอนหนังใหญ่ ตื่นใจถ้ำงาม ตลาดน้ำดำเนิน เพชรน้ำค้าง ร้อยล้าน ย่านยี่สกปลาดี”
12. จังหวัดลพบุรี มีคำขวัญประจำจังหวัดว่า “วังนารายณ์คู่บ้าน ศาลพระกาฬคู่เมือง ปรางค์สามยอดลือเลื่อง เมืองแห่งดินสอพอง แผ่นดินทองสมเด็จพระนารายณ์”
13. จังหวัดสมุทรปราการ มีคำขวัญประจำจังหวัดว่า “ป้อมยุทธนาวี พระเจดีย์กลางน้ำ ฟาร์มจระเข้ใหญ่ งามวิไลเมืองโบราณ สงกรานต์พระประแดง ปลาสลิดแห้งรสดี ประเพณีรับบัว ครบถ้วนทั่วอุตสาหกรรม”
14. จังหวัดสมุทรสงคราม มีคำขวัญประจำจังหวัดว่า “เมืองหอยหลอด ยอดลิ้นจี่ มีอุทยาน ร.2 แม่กลองไหลผ่าน นมัสการหลวงพ่อบ้านแหลม”
15. จังหวัดสมุทรสาคร มีคำขวัญประจำจังหวัดว่า “เมืองประมง ดงโรงงาน ลานเกษตร เขตประวัติศาสตร์”
16. จังหวัดสระบุรี มีคำขวัญประจำจังหวัดว่า “พระพุทธบาทลือนาม แหล่งน้ำอุดม นมเนื้อมากมาย หลากหลายโรงงาน ถิ่นข้าวสารพันธุ์ดี มีมะม่วงรสเลิศ งามบรรเจิดธรรมชาติ”
17. จังหวัดสิงห์บุรี มีคำขวัญประจำจังหวัดว่า “ถิ่นวีรชนคนกล้า คู่หล้าพระนอน นามกระฉ่อน ปลาแม่ลา ย่านการค้าภาคกลาง”
18. จังหวัดสุพรรณบุรี มีคำขวัญประจำจังหวัดว่า “สุพรรณบุรีเมืองยุทธหัตถี วรรณคดีขึ้นชื่อ เลื่องลือพระเครื่อง รุ่งเรืองเกษตรกรรม สูงล้ำประวัติศาสตร์ แหล่งปราชญ์ศิลปิน ภาษาถิ่นชวนฟัง”

19. จังหวัดอ่างทอง มีคำขวัญประจำจังหวัดว่า “พระสมเด็จเกษไชโย หลวงพ่อโตองค์ใหญ่ วีรไทยใจกล้า ตุ๊กตาชาววัง โด่งดังจักสาน ถิ่นฐานทำกลอง เมืองสองพระนอน”
20. จังหวัดจันทบุรี มีคำขวัญประจำจังหวัดว่า “น้ำตกสี่เลื่อง เมืองผลไม้ พริกไทยพันธุ์ดี อัญมณีมากเหลือ เสื่อจันทบูร สมบูรณ์ธรรมชาติ สมเด็จพระเจ้าตากสิน”
21. จังหวัดฉะเชิงเทรา มีคำขวัญประจำจังหวัดว่า “เมืองธรรมะ พระศักดิ์สิทธิ์ ชิดเมืองหลวงมะม่วงหวาน ข้าวสารขาว มะพร้าวหอม”
22. จังหวัดชลบุรี มีคำขวัญประจำจังหวัดว่า “ทะเลงาม ข้าวหลามอร่อย อ้อยหวาน จักสานดี ประเพณีวิ่งควาย”
23. จังหวัดตราด มีคำขวัญประจำจังหวัดว่า “เมืองเกาะครึ่งร้อย พลอยแดงค่าล้ำ ระกำแสนหวาน หลังอานหมาดี ยุทธนาวีเกาะช้าง สุดทางบูรพา”
24. จังหวัดปราจีนบุรี มีคำขวัญประจำจังหวัดว่า “ศรีมหาโพธิ์คู่บ้าน ไผ่ตงหวานคู่เมือง ผลไม้สี่เลื่อง เขตเมืองทวารวดี”
15. จังหวัดระยอง มีคำขวัญประจำจังหวัดว่า “ผลไม้รสล้ำ อุตสาหกรรมก้าวหน้า น้ำปลารสเด็ด เกาะเสม็ดสวยหรู สุนทรภู่กวีเอก”
26. จังหวัดสระแก้ว มีคำขวัญประจำจังหวัดว่า “ชายแดนเบื้องบูรพา ป่างามน้ำตกสวย มากด้วยรอยอารยธรรมโบราณ ย่านการค้าไทย-เขมร”

ลักษณะการเดินทางจากภูมิภาคอื่นๆ เข้ามายังภาคกลาง สามารถเดินทางได้ 4 เส้นทาง คือ ทางอากาศ ทางรถยนต์ ทางรถไฟ และทางเรือ ดังนี้

1. การเดินทางทางรถยนต์ มีสถานีขนส่งเส้นทางสายเหนือ สายตะวันออกเฉียงเหนือ หรืออีสาน และสายใต้
2. การเดินทางด้วยรถไฟ มีสถานีรถไฟที่เป็นศูนย์กลางคือ สถานีกลางกรุงเทพอภิวัฒน์ และสถานีหัวลำโพง
3. การเดินทางด้วยเรือ จะเป็นการเดินทางภายในของภาคกลางสำหรับการเชื่อมต่อไปยังสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ ในเขตกรุงเทพมหานคร
4. การเดินทางทางอากาศ มีสนามบินที่ใช้รองรับการเดินทางคือ สนามบินสุวรรณภูมิ และสนามบินดอนเมือง ซึ่งสนามบินที่นักท่องเที่ยวสามารถใช้ในการเดินทางตามจังหวัดของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หรือภาคอีสาน ดังตาราง 3

ตาราง 3 แสดงจังหวัดและท่าอากาศยานของภาคกลางสำหรับใช้รองรับการเดินทางของนักท่องเที่ยว และประชาชน

จังหวัด	สถานที่ตั้ง	รหัสสนามบิน (IATA)	ชื่อท่าอากาศยาน	ผู้ดูแลรับผิดชอบ
สมุทรปราการ	อ.บางพลี	BKK	ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ	บริษัทท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน)
กรุงเทพมหานคร	เขตดอนเมือง	DMK	ท่าอากาศยานนานาชาติดอนเมือง	บริษัทท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน)
ตราด	อ.เมือง	TDX	ท่าอากาศยานตราด	กรมขนส่งทางอากาศ
ประจวบคีรีขันธ์	อ.หัวหิน	HHQ	ท่าอากาศยานหัวหิน	กรมขนส่งทางอากาศ
ระยอง	อ.บ้านฉาง	UTP	ท่าอากาศยานนานาชาติอู่ตะเภา	กองทัพเรือ

ภูมิศาสตร์ภาคใต้

ลักษณะภูมิประเทศของภาคใต้เป็นแหลมหรือแผ่นดินยื่นลงไปทะเล มีพื้นที่ชายฝั่งทะเลเป็นแนวยาวทั้งสองด้านรวมกันมากกว่า 2,400 กิโลเมตร ตอนกลางของภาค มีเทือกเขาสูง 3 แนวทอดตัวเป็นแนวยาวจากทิศเหนือลงไปทิศใต้ มีทะเลติดทั้ง 2 ฝั่ง คือทะเลอันดามัน กับทะเลอ่าวไทย ภาคใต้เป็นพื้นที่ซึ่งมีฝนมากที่สุดของประเทศไทย มีอาณาเขตทิศเหนือจดอำเภอบางสะพานน้อย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ทิศใต้จดประเทศมาเลเซีย ทิศตะวันออกจดทะเลอ่าวไทยและทะเลจีนใต้ ทิศตะวันตกจดทะเลอันดามันและสาธารณรัฐสังคมนิยมแห่งสหภาพพม่า โดยภาคใต้ประกอบไปด้วยจังหวัดทั้งหมด 14 จังหวัด ได้แก่ ได้แก่ จังหวัดชุมพร จังหวัดตรัง จังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัดปัตตานี จังหวัดสงขลา จังหวัดกระบี่ จังหวัดนราธิวาส จังหวัดพังงา จังหวัดระนอง จังหวัดสุราษฎร์ธานี จังหวัดยะลา จังหวัดภูเก็ต จังหวัดสตูล และจังหวัดพัทลุง

ภาพที่ แสดงแผนที่ภาคใต้

ที่มา: แผนที่ไทย.คอม [ออนไลน์] สืบค้นเมื่อ พฤษภาคม 25, 2566,

จาก https://www.panteethai.com/maps/region/map_north.jpg

แม่น้ำสายสำคัญของภาคใต้ คือ (1) แม่น้ำตาปี เป็นแม่น้ำสายใหญ่ที่สุดในภาคใต้ มีต้นกำเนิดจากเทือกเขาหลวง อยู่ในอำเภอพิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราชมีความยาวประมาณ 232 กิโลเมตร (2) แม่น้ำคีรีรัฐ หรือแม่น้ำพุมดวง มีต้นกำเนิดจากเขานมสาวกับเขาสก ส่วนหนึ่งของทิวเขาภูเก็ต มีความยาวประมาณ 120 กิโลเมตร (3) แม่น้ำหลังสวน มีต้นกำเนิดจากทิวเขาภูเก็ตบริเวณเส้นแบ่งเขตจังหวัดชุมพร และระนองไหลผ่านชุมพรแล้วไหลออกสู่อ่าวไทยที่บริเวณอำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพรนั่นเอง แม่น้ำหลังสวนมีความยาว 100 กิโลเมตร (4) แม่น้ำตรัง มีต้นกำเนิดที่ทิวเขานครศรีธรรมราช ในเขตอำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช ไหลเข้าเขตตรังไปออกสู่ทะเลที่ช่องมะละกาที่อำเภอกันตัง แม่น้ำตรังมีความยาวประมาณ 175 กิโลเมตร และมีเทือกเขาที่สำคัญในภาคใต้มี 3 เทือกเขา คือ (สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 13 (ชลบุรี), 2561)

(1) เทือกเขาภูเก็ต เป็นแนวเทือกเขาต่อเนื่องมาจากเทือกเขาตะนาวศรีเริ่มจากจังหวัดชุมพรทอดขนานไปกันชายฝั่งทะเลของชุมพร พังงา กระบี่ จนถึงจังหวัดนครศรีธรรมราช รวมความยาวประมาณ 517 กิโลเมตร (2) เทือกเขานครศรีธรรมราช เป็นเทือกเขาที่ต่อเนื่องมาจากเทือกเขาภูเก็ตโดยเริ่มจากจังหวัดสุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช ตรัง พัทลุง แล้วไปสิ้นสุดที่จังหวัดสตูล รวมความยาวได้ประมาณ 319 กิโลเมตร และ (3) เทือกเขาสันกาลาศีรี เป็นพรมแดนกั้นระหว่างไทยกับสหพันธรัฐมาเลเซียตั้งแต่บริเวณจังหวัดสตูล สงขลา ยะลา และนราธิวาส รวมความยาว 428 กิโลเมตร

ลักษณะภูมิอากาศของภาคใต้ คือ ฤดูฝน หรือฤดูมรสุม และฤดูร้อนหรือฤดูการท่องเที่ยว เนื่องจากภาคใต้เป็นภาคที่ถือได้ว่ามีฝนตลอดทั้งปีอันเนื่องมาจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงใต้และลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือที่มีการพัดผ่านตลอดทั้งปีทำให้พัดผ่านเอาไอน้ำในทะเลรวมตัวกันจนเป็นเมฆแล้วตกเป็นฝน ดังนั้นการท่องเที่ยวของภาคใต้จึงต้องท่องเที่ยวในช่วงฤดูร้อน โดยฤดูร้อนของฝั่งตะวันออกหรือฝั่งทะเลอ่าวไทยอยู่ในช่วงเดือน พฤษภาคม-กันยายน และฤดูร้อนฝั่งตะวันตกหรือฝั่งทะเลอันดามันอยู่ในช่วงเดือน พฤศจิกายน-เมษายน ดังนั้นการท่องเที่ยวทางทะเลของภาคใต้นักท่องเที่ยวสามารถเลือกท่องเที่ยวได้ในช่วงเวลาที่แตกต่างกัน

โดยทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทวัฒนธรรมกระจายอยู่ใน 26 จังหวัดของภาคตะวันตกกลาง ดังปรากฏในคำขวัญประจำจังหวัดของแต่ละจังหวัด ดังนี้

1. จังหวัดชุมพร มีคำขวัญประจำจังหวัดว่า “ประตูสู่ภาคใต้ ไหว้เสด็จในกรม ชมไร่กาแฟ แลหาดทรายรี ดีกล้วยเล็บมือ ขึ้นชื่อรังนก”

2. จังหวัดตรัง มีคำขวัญประจำจังหวัดว่า “เมืองพระยารัษฎา ชาวประชาใจกว้าง หมูย่างเลิศรส ถิ่นกำเนิดยางพารา เด่นสง่าดอกเสี้ยว ปะการังใต้ทะเล เสน่ห์หาดทรายงาม น้ำตกสวยตระการตา”

3. จังหวัดนครศรีธรรมราช มีคำขวัญประจำจังหวัดว่า “นครศรีธรรมราช เมืองประวัติศาสตร์ พระธาตุทองคำ ชื่นฉ่ำธรรมชาติ แร่ธาตุอุดม เครื่องถมสามกษัตริย์ มากวัด มากศิลป์ ครบสิ้นกุ้งปู”

4. จังหวัดปัตตานี มีคำขวัญประจำจังหวัดว่า “บุดูสะอาด หาดทรายสวย รวยน้ำตก นกเขาดี ลูกหยีอร่อย หอยแครงสด”

5. จังหวัดสงขลา มีคำขวัญประจำจังหวัดว่า “นกน้ำเพลินตา สมิหลาเพลินใจ เมืองใหญ่สองทะเล เสน่ห์สะพานป๋า ศูนย์การค้าแดนใต้”

6. จังหวัดกระบี่ มีคำขวัญประจำจังหวัดว่า “เมืองน่าอยู่ ผู้คนน่ารัก ถิ่นหอยเก๋า เขาตระหง่าน ธารสวย รวยเกาะ เพาะปลูกปาล์ม งามหาดทราย ใต้ทะเลสวยสด มรกตอันดามัน

7. จังหวัดนราธิวาส มีคำขวัญประจำจังหวัดว่า “ทักษิณราชดำเนิน ชนรักศาสนา นราทัศน์เพลินตา บาโจตริงใจ แหล่งใหญ่แร่ทอง ลองกองหอมหวาน”

8. จังหวัดพังงา มีคำขวัญประจำจังหวัดว่า “แร่หินล้ำค่า บ้านกลางน้ำ ถ้ำงามตา ภูเขาแปลก แมกไม้จำปูน”

9. จังหวัดระนอง มีคำขวัญประจำจังหวัดว่า “ตลอดกระ ภูเขาหญ้า กาหยูหวาน ธารน้ำแร่ มุกแท้เมืองระนอง”

10. จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีคำขวัญประจำจังหวัดว่า “เมืองร้อยเกาะ เงาะอร่อย หอยใหญ่ ไข่แดง แหล่งธรรมชาติ”

11. จังหวัดยะลา มีคำขวัญประจำจังหวัดว่า “ยะลา ใต้สุดแดนสยาม เมืองงามชายแดน”

12. จังหวัดภูเก็ต มีคำขวัญประจำจังหวัดว่า “ไข่มุกอันดามัน สวรรค์เมืองใต้ หาดทรายสีทอง สองวีรสตรี บารมีหลวงพ่อแช่ม”

13. จังหวัดสตูล มีคำขวัญประจำจังหวัดว่า “สตูล สงบ สะอาด ธรรมชาติบริสุทธิ์”

14. จังหวัดพัทลุง มีคำขวัญประจำจังหวัดว่า “เมืองหนังโนราห์ ภูเขาขาว พรานน้ำตก แหล่งนกน้ำ ทะเลสาบงาม เขาอกทะลุ น้ำพุร้อน”

ลักษณะการเดินทางจากภูมิภาคอื่นๆ เข้ามายังภาคกลาง สามารถเดินทางได้ 3 เส้นทาง คือ ทางอากาศ ทางรถยนต์ ทางรถไฟ และทางเรือ ดังนี้

1. การเดินทางทางรถยนต์ มีสถานีขนส่งเส้นทางสายเหนือ สายตะวันออกเฉียงเหนือ หรืออีสาน และสายใต้

2. การเดินทางด้วยรถไฟ มีสถานีรถไฟที่เป็นศูนย์กลางคือ สถานีกลางกรุงเทพอภิวัฒน์ และสถานีหัวลำโพง

3. การเดินทางทางอากาศ มีสนามบินที่ใช้รองรับการเดินทางคือ สนามบินสุวรรณภูมิ และสนามบินดอนเมือง ซึ่งสนามบินที่นักท่องเที่ยวสามารถใช้ในการเดินทางตามจังหวัดของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หรือภาคอีสาน ดังตาราง 4

ตาราง 4 แสดงจัดหมวดหมู่และท่าอากาศยานของภาคใต้สำหรับใช้รองรับการเดินทางของนักท่องเที่ยว และประชาชน

จังหวัด	สถานที่ตั้ง	รหัสสนามบิน (IATA)	ชื่อท่าอากาศยาน	ผู้ดูแลรับผิดชอบ
ภูเก็ต	อ.ถลาง	HKT	ท่าอากาศยานนานาชาติภูเก็ต	บริษัทท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน)

จังหวัด	สถานที่ตั้ง	รหัสสนามบิน (IATA)	ชื่อท่าอากาศยาน	ผู้ดูแลรับผิดชอบ
สงขลา	อ.คลองหอยโข่ง	HDY	ท่าอากาศยานนานาชาติหาดใหญ่	บริษัทท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน)
	อ.เมือง	SKL	ท่าอากาศยานสงขลา	กองทัพเรือ
กระบี่	อ.เมือง	KBV	ท่าอากาศยานกระบี่	กรมขนส่งทางอากาศ
ชุมพร	อ.ปะทิว	CJM	ท่าอากาศยานชุมพร	กรมขนส่งทางอากาศ
ตรัง	อ.เมือง	TST	ท่าอากาศยานตรัง	กรมขนส่งทางอากาศ
นครศรีธรรมราช	อ.เมือง	NST	ท่าอากาศยานนครศรีธรรมราช	กรมขนส่งทางอากาศ
นราธิวาส	อ.เมือง	NAW	ท่าอากาศยานนราธิวาส	กรมขนส่งทางอากาศ
ระนอง	อ.เมือง	UNN	ท่าอากาศระนอง	กรมขนส่งทางอากาศ

สรุปท้ายบท

ภูมิภาคของประเทศไทยที่แบ่งตามการจัดการท่องเที่ยวของประเทศไทยโดยหน่วยงานของภาครัฐที่ดูแลเกี่ยวกับการท่องเที่ยว คือ กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาได้ที่แบ่งภูมิภาคของการท่องเที่ยวออกเป็น 4 ภูมิภาคใหญ่ คือ

(1) ภาคเหนือ ซึ่งลักษณะภูมิประเทศเป็นเทือกเขาสูงสลับกับที่ราบหุบเขาทำให้ลักษณะทรัพยากรทางการท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติของภาคเหนือส่วนใหญ่เป็นอุทยานแห่งชาติ มีทั้งหมด 63 แห่ง ซึ่งอุทยานแห่งชาติส่วนใหญ่จะมีแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในอุทยาน เช่น น้ำตก ถ้ำ ผา ป่าไม้ อ่างเก็บน้ำหรือเขื่อน ทิวเขา ซึ่งในอุทยานแห่งชาติส่วนใหญ่มีสภาพเป็นป่าเบญจพรรณ ป่าเต็งรัง ป่าดิบชื้น ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวประเภทวัฒนธรรม ประเพณี และประวัติศาสตร์ที่มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นดังปรากฏในคำขวัญประจำจังหวัดทั้ง 17 จังหวัดของภาคเหนือ

(2) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งลักษณะของภูมิประเทศของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หรือภาคอีสาน มีลักษณะเป็นที่ราบสูง ทำให้ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะเป็นแหล่ง

ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเนื่องจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือจะมีการจัดประเพณีหรือเทศกาลสำคัญของแต่ละจังหวัดครบทั้ง 12 เดือน ที่เรียกกันว่าประเพณี “ฮีตสิบสอง คองสิบสี่”

(3) ภาคกลางซึ่งจะรวมภาคตะวันออกเฉียงและตะวันตก ซึ่งมีลักษณะของภูมิประเทศพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่มกว้างใหญ่ถือเป็นจุดใจกลางของประเทศ ทำให้ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ และมีภูเขา ทะเล น้ำตก เนื่องจากภาคกลางจะเป็นภูมิภาคที่รวมภาคตะวันออกเฉียงและตะวันตกตามหลักของภูมิศาสตร์ทำให้ภาคกลางมีลักษณะของแหล่งท่องเที่ยวที่มีความหลากหลาย นอกจากนี้ยังพบว่าสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจของภาคกลางที่อยู่ในพื้นที่เมืองหลวงของประเทศไทย คือ “กรุงเทพมหานคร” โดยสองฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาที่ถือเป็นแม่น้ำสำคัญของภาคกลางส่วนใหญ่จะเป็นวัดเก่าแก่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ มีความสวยงามทางด้านสถาปัตยกรรมและศิลปะ และยังมีความสวยงามเป็นเอกลักษณ์ของประเทศที่ทำให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวเยี่ยมชมกันเป็นจำนวนมาก

(4) ภาคใต้มีลักษณะภูมิประเทศเป็นแหลมหรือแผ่นดินยื่นลงไปทะเล และมีทะเลอยู่ทั้งสองฝั่งคือ ฝั่งตะวันออกเป็นทะเลอ่าวไทย ฝั่งตะวันตกเป็นทะเลอันดามัน โดยทรัพยากรทางการท่องเที่ยวของภาคใต้ส่วนใหญ่เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภททะเล ภูเขา ถ้ำ

คำถามท้ายบท

1. แม่น้ำเจ้าพระยา เกิดจากการไหลรวมกันของแม่น้ำสายใดบ้าง
2. เทือกเขาตะนาวศรีเป็นเทือกเขาที่ตั้งอยู่ในภูมิภาคใดของการท่องเที่ยวและกั้นพรมแดนระหว่างประเทศใด
3. จากคำขวัญนี้ “แร่หินล้าน บ้านกลางน้ำ ถ้ำงามตา ภูเขาแปลก แมกไม้จำปูน” เป็นคำขวัญของจังหวัดใด และแสดงให้เห็นถึงแหล่งท่องเที่ยวประเภทใดบ้างอธิบาย
4. จากคำขวัญนี้ “มหาประตูลู่อินโดจีน ถิ่นวีรกรรมปราบฮ่อ หลวงพ่อพระใส บั้งไฟพญานาคราช สะพานสองชาติ ไทย-ลาว ฝั่งโขงยาวที่สุดในสยาม วัฒนธรรมล้ำค่า” เป็นคำขวัญของจังหวัดใด และแสดงให้เห็นถึงแหล่งท่องเที่ยวประเภทใดบ้างอธิบาย
5. จากคำขวัญนี้ “หมอกสามฤดู กองมูเสียดฟ้า ป่าเขียวขจี ผู้คนดี ประเพณีงาม ลือนามถิ่นบัวตอง” เป็นคำขวัญของจังหวัดใด และแสดงให้เห็นถึงแหล่งท่องเที่ยวประเภทใดบ้างอธิบาย

เอกสารอ้างอิง

- นราธร สายเส็ง. (2561). **ภูมิศาสตร์การท่องเที่ยว กรณีศึกษาอุทยานธรณีเย่หลิวประเทศไต้หวัน “(Tourism. Geography: A case study of Yehliu Geopark, Taiwan).”**. Veridian E-Journal Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ, 11(3), 1157-1174.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2555). **พจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์** (ฉบับราชบัณฑิตยสถาน). กรุงเทพฯ: สำนักราชบัณฑิตยสถาน.
- แผนที่ไทย.คอม. (2565). **แผนที่ภาคเหนือ**. สืบค้น พฤษภาคม 25, 2566, จาก https://www.panteethai.com/maps/region/map_north.jpg
- แผนที่ไทย.คอม. (2565). **แผนที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ**. สืบค้น พฤษภาคม 25, 2566, จาก https://www.panteethai.com/maps/region/map_north.jpg
- แผนที่ไทย.คอม. (2565). **แผนที่ภาคกลาง**. สืบค้น พฤษภาคม 25, 2566, จาก https://www.panteethai.com/maps/region/map_north.jpg
- แผนที่ไทย.คอม. (2565). **แผนที่ภาคใต้**. สืบค้น พฤษภาคม 25, 2566, จาก https://www.panteethai.com/maps/region/map_north.jpg
- วรวิทย์ ศุภวิมุติ. (2565). **ความรู้เกี่ยวกับเครื่องมือทางภูมิศาสตร์**. สืบค้น มิถุนายน 26, 2566, จาก <https://geo.cmru.ac.th/?p=1511>
- สำนักงานจังหวัดนครราชสีมา. (2561). **การท่องเที่ยวเชิงภูมิศาสตร์ หรือจีโอทัวร์**. สืบค้น กรกฎาคม 10, 2567, จาก <https://khoratgeoparkguide.human.nru.ac.th/lessons/fr/unit-fr0101.php>
- สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 13 (ชลบุรี). (2561). **ภูเขาที่สำคัญในประเทศไทย**. สืบค้น พฤษภาคม 25, 2566, จาก <https://www.mnre.go.th/reo13/th/news/detail/9541>.
- สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดเชียงราย. (2566). **ข้อมูลทั่วไปของเชียงราย**. สืบค้น พฤษภาคม 25, 2566, จาก https://www.cots.go.th/pages/?page=cr_gis.
- วรวิทย์ ศุภวิมุติ. (2022). **ความรู้เกี่ยวกับเครื่องมือทางภูมิศาสตร์**. สืบค้น สิงหาคม 14, 2567, จาก <https://geo.cmru.ac.th/?p=1511>
- Larsen, J., Urry, J., & Axhausen, K. (2006). Mobilities, networks. **Geographies**.

บรรณานุกรม

- เทิดชาย ช่วยบำรุง. (2551). **การท่องเที่ยวไทย นานาชาติ** (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวไทย.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2549). **การพัฒนาและการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว**. กรุงเทพมหานคร: บริษัท เพรส แอนด์ ดีไซน์ จำกัด.
- มนัส สุวรรณ และคณะ. (2541). **การจัดการการท่องเที่ยว**. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2548). **ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว**. กรุงเทพมหานคร: สำนักเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (มสธ.).
- ราณี อิลิชัยกุล. (2546). **ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการท่องเที่ยว ใน เอกสารชุดฝึกอบรมทางไกล หลักสูตรการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน** (หน่วยที่ 1). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- เสรี วงษ์มณฑา. (2564). **เอกสารประกอบการสอนเรื่ององค์ประกอบการท่องเที่ยว 10As** (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา.
- สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. (2555). **ทรัพยากรการท่องเที่ยว** [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อ 22 มีนาคม 2565. จาก <https://bit.ly/3MPBZuo>
- อุดม เขยกีวงศ์ และคณะ (2548). **การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แสงดาว.
- Buhalis D. (2000). Marketing the Competitive Destination of the Future. **Tourism Management**, 21(1), 97–116
- Pelasol J. (2012). Igcabugao: A Potential Tourist Destination in the Southern Part of Iloilo, Philippines. **International Peer Reviewed JPAIR Multidisciplinary**
- นราธร สายเส็ง. (2561). **ภูมิศาสตร์การท่องเที่ยว กรณีศึกษาอุทยานธรณีเย่หลิวประเทศไต้หวัน “(Tourism. Geography: A case study of Yehliu Geopark, Taiwan).”**. Veridian E-Journal Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ, 11(3), 1157–1174.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2555). **พจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์** (ฉบับราชบัณฑิตยสถาน). กรุงเทพฯ: สำนักราชบัณฑิตยสภา.

แผนที่ไทย.คอม. (2565). **แผนที่ภาคเหนือ**. สืบค้น พฤษภาคม 25, 2566,
จาก https://www.panteethai.com/maps/region/map_north.jpg

แผนที่ไทย.คอม. (2565). **แผนที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ**. สืบค้น พฤษภาคม 25, 2566,
จาก https://www.panteethai.com/maps/region/map_north.jpg

แผนที่ไทย.คอม. (2565). **แผนที่ภาคกลาง**. สืบค้น พฤษภาคม 25, 2566,
จาก https://www.panteethai.com/maps/region/map_north.jpg

แผนที่ไทย.คอม. (2565). **แผนที่ภาคใต้**. สืบค้น พฤษภาคม 25, 2566,
จาก https://www.panteethai.com/maps/region/map_north.jpg

วรวิทย์ ศุภวิมุติ. (2565). **ความรู้เกี่ยวกับเครื่องมือทางภูมิศาสตร์**.
สืบค้น มิถุนายน 26, 2566, จาก <https://geo.cmru.ac.th/?p=1511>

สำนักงานจังหวัดนครราชสีมา. (2561). **การท่องเที่ยวเชิงภูมิศาสตร์ หรือจีโอทัวร์**. สืบค้น กรกฎาคม 10,
2567, จาก <https://khoratgeoparkguide.human.nru.ac.th/lessons/fr/unit-fr0101.php>

สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 13 (ชลบุรี). (2561). **ภูเขาที่สำคัญในประเทศไทย**.
สืบค้น พฤษภาคม 25, 2566, จาก <https://www.mnre.go.th/reo13/th/news/detail/9541>.

สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดเชียงราย. (2566). **ข้อมูลทั่วไปของเชียงราย**.
สืบค้น พฤษภาคม 25, 2566, จาก https://www.cots.go.th/pages/?page=cr_gis.

วรวิทย์ ศุภวิมุติ. (2022). **ความรู้เกี่ยวกับเครื่องมือทางภูมิศาสตร์**. สืบค้น สิงหาคม 14, 2567,
จาก <https://geo.cmru.ac.th/?p=1511>

Larsen, J., Urry, J., & Axhausen, K. (2006). Mobilities, networks. **Geographies**.